

Stanisław Orzechowski
Listy

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Pisma polityczne

oprac. Anna Nath-Dokurno, Piotr Małek

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-08-5

strona: kt

1: **Lifty Stáni**
2: **fláwá Orzechowskiego/**
3: **W ktorych/ ktory ieft prawdzi-**
4: **wy Kościół/ od Kryftuáf y od**
5: **Apoftółow poftánowiony/ do**
6: **ftátecznie á mądrze náprzeći=**
7: **wko nowym Ewán=**
8: **yelikom dowo=**
9: **dží.**

grafika

10: # Z ktorych to Liftow pierwłzy ieft
11: do Marćiná Krowickiego.

strona: a

1: IACOBVS GORSKI
2: STANISLAO ORICHO-
3: VIO S. P. D.
4: Oft tuum hinc difceffum: nactus fum,
5: tuas aliquot, & doctas & pias Epifto-
6: las, in quibus cum uiderem religionis te
7: caufam, atque Ecclefiae Catholicae fufcepif-
8: fe: indignum putauit: tam praecleara, tui in-
9: genii. tuae fummae eruditionis monumen-
10: ta, religionisque Chrifti, perire. Quare cum
11: Tipographo egi, ut eum laborem fubiret:
12: quo & celerius & emendarius in lucem e-
13: derentur. quod fi tibi temere feciffe uide-
14: bimur: ignofces, & amori noftro in te tu-
15: aque doctiffima fcripta, & ftudio religio-

- 16: nis tuendæ, cuius defendendæ te optimum
17: ac præfentem ducem habeamus. VAle.
18: Datum Cracouiæ, ex Academia.
19: Calend. Maii. Anno Do.
20: 1561.

strona: a 2

- 1: IACOBVS
2: GORSKI LECTO=
3: RI CANDIDIO S. P.
4: NDICI NVPER IN
5: aliquot Epistolas, vi=
6: ri omnium ætatū do=
7: ctifsimi, STANISLai
8: ORIchouij ROxolani: in qui=
9: bus ille, Crouicianum atq; Stan=
10: carianum dogma, grauifsime op
11: pugnat: ac tanta vi ingerij, tan=
12: to impetu, in eorum illos furo=
13: res, quibus Poloniam inflamma
14: re non cessant, fertur: vt eos ex
15: ea possessione, quam contra om=
16: nia & diuina & humana iura,
17: per vim, magna cu iniuria Chri=
18: fti inuaferant, profus deturbef,
19: veris'q; hæredibus, prædonibus
20: iftis deiectis, restituat: atq; ita ho

a 2

mines

strona: a 2v

EPISTOLA

- 1: mines illos veris ac neceffariis
- 2: rebus vrgeat: vt illis iam liqui=
- 3: dō confitet: nufquam fibi contra
- 4: tam acrem, tam eruditum, tam
- 5: eloquentem virum, tam'q̃ veris
- 6: fe argumentis conficientē: quam
- 7: in illa (qua cum maxima vafti=
- 8: tate vineę illius, quam Deus per
- 9: filium fuum vnigenitum IEFum
- 10: Chriftum, feruatorem noftrum
- 11: plantatit, regni'q̃ huius amplif=
- 12: limi, magno cum dedecore cre=
- 13: uerunt, nomen'q̃ fuum tam latè
- 14: propagarunt) temeritate, præfi=
- 15: dium effe relictum. ad quam vt
- 16: in arcem, conuicijs perpetuis, ma
- 17: ledectis, armis denq̃ (non ratio=
- 18: nibus & argumentis, que illis, ijs
- 19: Epiftolis prorfus eripiuntur)
- 20: munitam confugiant: nulli fe
- 21: homini, nullius fcriptis credere

clamantes,

strona: a 3

AD Lectorem

- 1: clamantes, neminem Chriftum
- 2: agnofcere: præter fe contenden=
- 3: tes. quod certè quam rectè faci=
- 4: ant, quam verè contendant: hæ
- 5: quas in publicum damus, Ori=
- 6: chouij Epiftolæ, planiflime do=

- 7: cent. quæ vel præcipua causa fu=
 8: it, cur indignum putarem: eas
 9: intra paucorum parietes, et cor=
 10: ruptius describi, & in tenebris
 11: detineri, ac non potius utilitatis
 12: publicæ causa, in lucem quam pri=
 13: mum proferri: tantiq; viri tam
 14: docta scripta, temerarijs doctri=
 15: nis istorum objici: quorum le=
 16: ctio & piorum animos in reli=
 17: gione catholica confirmaret: &
 18: eorum, quos furor hæreticorum
 19: affauit, vel ad veritatem reuo=
 20: caret: vel faltem erroribus eorū
 21: monstratis temeritatē argueret.

a 3

Quod qui=

strona: a 3v

Epistola ad Lectorem.

- 1: Quod quidem opus, vt & libe=
 2: raliter accipias, & diligentius
 3: legas, Lector candide, etiam atq;
 4: etiam rogo, magnum fructum
 5: lectionis tuæ percepturus. Vale.
 6: Datum Cracouiæ, ex Acade=
 7: mia. Calend. Maij. An=
 8: no Domini.
 9: 1561.

10: grafika

List Stá=

strona: a4

1: Liŧt Stáni=

2: ŧłáwá Orzechowŧkiego/

3: do Marćiná Krowic=

4: kiego/ Káplaná Ká=

5: cerzá Pikárdá.

6: **T** Akli Bráćie miły/ w

7: Bábyloniey/ w błędzie/ bez

8: Krztu/ bez Wieczerzey/ y

9: bez Pogrzebu/ ŧą ludzie? Owa ieŧte=

10: ŧmy nie krzeŧćianie/ ále iáko piŧzeŧz/ iá=

11: wni báłwochwálce? A ieŧli niewieŧz/

12: iáko nas ieŧt wiele/ ŧłuchay: Latina/

13: Grecia/ Aleksandria/ y Antiochia: to

14: ieŧt/ wŧzyŧtek Swiát/ kthory iednáki

15: Krzeŧt ma/ y iednáko o Wieczerzy

16: Páńŧkiey dźierzy/

17: y iednáko ŧye po=

18: grzeba: ácz obyczáiem indzie roznym/

19: ále ŧpoŧobem wiáry iednym. A then

20: tákowy ŧwiát/ álbo Orŧag náŧz/ ná=

21: zwał Dawid Koŧćiołem wielkim:

22: ktory Koŧćioł wielki/ ieŧli nic w ŧobie

krzeŧći=

strona: a4v

1: krzeŧćiańŧkiego niema/ tedy odŧąpił

2: od Bogá: tedy muŧiemy inŧzego Ko=

3: ŧćiołá okrom tego ŧzukáć. Rzeceŧz iŧ

4: przy nas koŧćioł ieŧt/ Być to niemoŧe/

5: Bo my wielkiego Koŧćiołá ŧzukamy/

- 6: in qua, à folis ortu ad occafum laudabile est no=
 7: men Domini. Twoy końcioł táki nieieft.
 8: Bo ieft/ álbo tylko tu/ álbo w Bernie
 9: v Szwánczárów: á nie wńzędzie: A ták
 10: máluczki ten twoy końcioł ieft/ y fta=
 11: dko máluczkie/ iáko teź y ty fam śpie
 12: wałz: á my Ńzukamy końciołá wielkie=
 13: go/ y ftádá wielkiego/ w kthorymby
 14: wedle Dawidá chwaliły páná Bogá
 15: uniuerfæ familiæ gentium. Albo thedy nas
 16: bálwochwálcámi niezów/ álbo iefli
 17: zowiełz/ pokaź nam EccleŃiam magnam, to
 18: ieft/ inne ktore zebránie krzeńciáńŃtwá
 19: wielkiego: ktore zebránie rzeczono ieft
 20: Ecclesia Catholica, id est uniuerŃalis. Cui oppo-
 21: nitur neceŃŃario particularis Ecclesia, quae est aut
 22: hic, aut alibi, Ńed non est ubiq;, qualem nos que-
 23: rimus. Wiem iż záwołałz ná Plátóná/
 24: y rzeczełz/ iż ná cię Diálektyká idę: od=
 25: puńc mi iáko temu/ ktory żywę miedzy
 26: Pogány/ ty mnie ná to ieŃlić Ńye zda/
 27: krzeńciáńńkie odpifz.

strona: bl

- 1: ¶ Teź pińzełz/ iż teraz krzćifz po krze
 2: Ńciáńńku/ coŃ pezcd [.] tym czynił po Pa=
 3: pieńku. Dla cię Bogá proŃzę/ ieŃliŃ Ńye
 4: ty był krzćił v nas? czylim cię byli
 5: krzćić przepomnieli? IeŃliŃ Ńye krzćił
 6: v nas/ y ná tym Krzćie przeŃtawáłz
 7: quia confiteris unum Baptifmum in remifŃionem

- 8: peccatorum. tedy nász krzeft dobry ieft/
9: á nieieft Papielki/ ále ieft krzełciánfki.
10: Albo tedy drugi raz fię tám z nowu
11: krzci/ ieftli nász krzeft gánifz: álbo gá=
12: nić go przeltań/ gdyż ty lam ná fie in=
13: nego nád ten przyiąć niechcefz. Kto=
14: ry to krzeft/ kthorymeś fye ty krzcił/
15: gdyż krzełciánfki v fyebie małz/ nie=
16: wiem przecz fie tym nowym krzeftem
17: chłubifz/ ktorego teraz vżywałz? wkto
18: rym też iáwny niedoftátek ieft/ quia o-
19: leum fanctæ unctionis non est in eo, fuper eos
20: quos babtifas, hoc est, non habes in eo fignum
21: uos cohæredes regni Chrifti effe. O czym ták
22: mowi Concilium Laodicense, circa temporá
23: Damafi Papæ celebratum. Oportet eos qui ba=
24: ptifantur, poft lauacrum, chrifma Ecclefie acci=
25: pere, & regni Chrifti participes inueniri. Tá
26: w nászym Kołćiele vczą: Wiem że w
27: twym máłym kołćiele to żárt ieft/ y

b

iáko

strona: blv

- 1: iáko mowiłz bálwochwálftwo. Nie=
2: dziw: Bo ty po Grecku nieumiefz/ á
3: Láodycea w Grecyey ieft/ gdzie tám
4: to rozumiano/ iż Chriftianus, cum a Chri=
5: fto, id est uncto dicatur, oleo læticiæ præ parti=
6: cipibus fuis: przeto też propter afsimiliatio=
7: nem Chrifti, & ipfe ungitur oleo fanctæ unctio=
8: nis, ut uerus Chriftianus, hoc est unctus pofit

- 9: dici. A gdyż ty in tua Ecclesia detestaris un=
10: ctionem Ecclesiae magnae, doce nos, quo modo, fi
11: quos baptizas, uere Christiani, hoc est uncti pos=
12: sunt uocari? cum nulla unctio fit super illos? Si
13: dices unctionem esse in eis intrinsecam: hoc cer=
14: te intrinsecum, debbat denotari per aliquid ex=
15: trinsecum, ut per oleum. A tak nas thego
16: nauucz/ iako my/ ty ktore ty krzciisz/ ma=
17: my prawdziwie zwac krzesciany.
18: ¶ Piszesz mi tez o swej krzesciiankiej
19: wieczerzy: y tego tez mnie nauucz/ iako
20: to krzesciianka wieczerza zowieisz/ w
21: czym Krystusa niemasz? Bo tak po=
22: wiadaisz/ iz to co Kaplani v nas (po
23: tych slowach: *Hoc est corpus meum*) pod=
24: nosza we Misy/ iesth szczyry chleb: a
25: gdy od nas bywa chwalon/ iest iaw=
26: ny balwan/ a szczyry Dyabel: Ieslic
27: tedy thy slowa Pankie nieuczynily

ciała

strona: b2

ciała Bozego na Oltarzu/ nad ktore

- 1: slowa/ we wzytkiej Misy/ slow wa=
2: zniefzych niemasz: tedy ciała Boze=
3: go w tym chlebie niemasz/ tedy zostá=
4: nie prostym y proznym chlebem. Tá=
5: kiez tez o Kielichu mowia: Gdyz te=
6: dy/ ani w chlebie ciała/ ani w winie
7: krwie niemasz Krystusowey/ tedy y
8: w twej wieczerzy Krystusa niemasz/

- 9: kthory bez łwego ćiałá/ y bez łwey
- 10: krwie niemięłzka:
- 11: á przeto tá twoia
- 12: wieczera nieiełt krzełćiańłka/ ále iełt
- 13: wieczera prołta/ łwiecka/ to iełt/ pa-
- 14: nis & uinum simplex, ná ktorą (prołzę ćię)
- 15: nieproł mię nigdy: Est enim Manna fim=
- 16: plex, et non cibus ille qui de cœlo descendit &c.
- 17: á ia krup nierad iadam/ wołę mięło.
- 18: Ale rzeczełz/ w ten czás ćiało będzie
- 19: gdy go przyymę: Pytam ćię/ coł go
- 20: ćiałem vczyni w then czás w gębie
- 21: twoiey/ iełli go ony łłowá ćiałem nie
- 22: vczynily: Hoc est corpus meum? Rzeczełz/
- 23: iż wiárá moiá/ tá go ćiałem vczyni: A
- 24: iełli wierzyć niebędziełz/ ćiałem nie=
- 25: będzie. Piłzełz iż niebędzie/ A gdziełz
- 26: ono podzieiełz co Apołtoł mowi: Qui
- 27: manducauerit & biberit iudigne, reus erit cor=

b 2

poris

strona: b2v

- 1: poris & sanguinis Domini? Quid est indigne
- 2: manducare? nisi non credere? Et tamen non lo=
- 3: lum is qui credit, sed & is qui non credit man=
- 4: ducat corpus, & bibit sanguinem, reus utriusq̄
- 5: A thák widziłz/ że nie twoiá
- 6: wiárá czyni ćiałem Sákráment ten/
- 7: áni twoiá niewiárá ono płuie: ále co?
- 8: Słowo mniemam bráćie miły/ quod in
- 9: aeternum manet. Cui nihil addit fidelitas, nihil ei

- 10: detrahit infidelitas tua.
- 11: ¶ Też cię pytam/ gdy w gębę/ w zę=
12: by/ w vřtá řwoie weźmierz Sákrá=
13: ment/ co to zacz ielř? mowierz iż prořty
14: chleb: ále iże wierzyřz/ ielřh ćiało:
15: prawdá rzeczeřz/ ále ćiało ducho=
16: wne duřzą przyymuieř/ á nie gębą. A
17: to co zás ielřh w gębie twoiey? Rze=
18: czeřz/ iż znák chlebowy onego chlebá/
19: ktorym przyiał duřzę řwą. Witayćieřz
20: pánie Pikárcie/ Zwingliuřie/ Káce=
21: rzu z Szwánczárow. Bo ten wřkrze=
22: řiř/ á wznowił po Berengáriuřie Ká
23: cerzu/ then w Szwánczárow iáwny
24: błąd: ktory iáwnie łgał przeciwko ř=
25: wiadectwu řwemu. Abowiem/ mo=
26: wiąc nád chlebem řłowá Páńřkie: To
27: ielřh ćiało moie/ niecnotliwą gębą

řwą/

strona: b3

- 1: řwą/ nie ćiałem/ ále znákem ćiałá
2: Kryřřhuřowego názwał. Dźiwna
3: rzecz ielř/ ižeř w Szwánczárzech nie
4: był/ á wźdyř ták był chćiwym rzeczy
5: nowych/ ižeř y máťánieę iáwną mieć
6: domá v řyebie muřiał. A ták żeć řye
7: nic prawdziwego w Kořćiele řtárym
8: Apořtolřkim niepodobáło? ktorymeř
9: ták wzgárdźił/ iż z wielkim kořztem y
10: gárdłowánim/ y po Szwánczárach

- 11: nieprawdy łzukałz.
12: ¶ Ale podobno ty niebłądziłz/ á iam
13: bąłwowałcá? niech ták będzie. Ale
14: cię ielzyczne Miłtrzá niepułzczę áż mi
15: powielz: czemu my łye ták bárzo Pa=
16: pieżowi y Biłkupom przykrzemy? cze=
17: mu zá to gárdłuiemy/ gdy łie od nich
18: Kielichá nápieramy? gdyż w Kieli=
19: chu niemáłz krwi iedno prołte wino?
20: Ale rzeczelz: Pijąc wino włpominam
21: ná krew/ y wšpomináiąc piję krew
22: dułżą moią. Táki też pijąc wodę/ włpo
23: minác moželz ná krew/ y pić ią dułżą
24: łwoią. A táki niewidzę potrzeby/ ielłi
25: w Kielichu krwi niemáłz/ czemuby=
26: łmy łye o Kielich záłtawowác mieli?
27: Bo możemy ná tym przelłác/ co nam

b 3

Papież

strona: b3v

- 1: Papież dawa/ táki ná winie iáki y ná
2: wodźie/ Bo w Kielichu táki krwi nie
3: będzie/ gdy wodę pijelz/ iáki y gdy
4: wino. *Quia ifta non pro lignato, fed pro figno*
5: *tantum accipitis nos.* ¶ Y na tho mi odpilz
6: Zwinglu miły.
7: ¶ Pilzelz mi też o pogrzebiech Krze=
8: łciáńłkich/ czegom bez łmiechu czy=
9: táki niemogł. Bo to bárzo trefno ielł/
10: Krzelłciáńłkim pogrzebem zwác ten
11: obchod/ ná kthorym grzech ielł táki

- 12: mowić: Pánie Kryfće bądź miłofćiw
- 13: temu vmárłemu.
- 14: ¶ Piřfelz mi tež/ iż świec ná twoim
- 15: pogrzebie niemáfz: chwałę to. Abo=
- 16: wiem świecá w Kofćiele wielkim v
- 17: nas *est signaculum profefæ in Baptifmo fidei.*
- 18: *Quare í signatum apud te non est, recte facis:*
- 19: *quod neq, signum pateris remanere in Ecclesia*
- 20: *tua.*
- 21: Kažefz mi ná Kázálnicę wleć/ á=
- 22: bym wołał y kazał: ieřli to co y ty/
- 23: niemogę. Bo muřiał bych być tám
- 24: gdzie y ty ieřteř/ to ieřt/ muřiał bych
- 25: *fugere ex Ecclesia magna, ut tanquam ex Archa*
- 26: *Nòè præcipitatus, dilunio perirem.*
- 27: ¶ Potym tež pytam cię/ iáko ia mo=

gę ná

strona: b4

- 1: gę ná Kázálnicę/ iáko ty piřfelz/ wleć
- 2: řwá woła/ *præfertim cum fit fcriptum: Quo=*
- 3: *modo prædicabunt niři mittantur?* Ia niemá=
- 4: iác áni Kánoniey/ áni Plebániey/ za-
- 5: dney/ to ieřt/ niebędac *Minifter, neq; di=*
- 6: *řpenřator legitimus fur eřsem & latro, fi irru=*
- 7: *erem in locum & officium alienum.* Y tu cię
- 8: tež pytam/ Iáko then ieřt *fur & latro,*
- 9: kthory teraz řyedźi w twoiey Fárze/ z
- 10: ktoreyeř ty ieřt wygnan: á ty řam nie
- 11: ieřteř *fur & latro,* řyedząc thež y vcząc
- 12: ná mieyřcu cudzym? Bo tám gdzie ty

- 13: ięsteś: [fi ad](#) Pinczow nieięsteś wrzędnie
- 14: połan/ [per manus impositionem](#) Pleban
- 15: álbo Probołzcz od Biłkupá: álbo tedy
- 16: wedle twego pińania ty iesteś [fur & latro](#),
- 17: w cudzym száfowaniu fwowol=
- 18: nie száfuiąc: álbo kthory ná twym
- 19: mieyńcu ięth teraz/ nieięt [fur & latro](#).
- 20: Tego fye od ciebie náuczyc chcę.
- 21: ¶ Ná końcu pińząc thymi mi słowy
- 22: winńzuięz: [Impleat te Dominus odio Papæ](#).
- 23: Coż mowisz? ábych nienawięci pełen
- 24: był/ przeciwko przełożonemu memu?
- 25: Zápomniałeś pińmá onego: [Qui odit](#)
- 26: [fratrem suum, homicida est](#). Znać żeś w ko=
- 27: íciele máłym/ w kącie/ w ćieniu then

lińt pi=

strona: b4v

- 1: lińt pińał/ iż ci ták fálowáło pioro. Bo
- 2: byś był w Końciele wielkim/ ná słoń=
- 3: cu/ á iáwnie byś pińał/ nigdy byś był
- 4: mnie tego od Bogá nieprośił/nád co
- 5: nic gorńzego od Bogá/ niemoże być
- 6: przepuńczono.
- 7: ¶ Ale Papieź zły? bárzo fye ná tym
- 8: mylińz: Abowiem Iuliusz/ Páweł/ Kle
- 9: mens/ ludzie ná Papieństwie będący/
- 10: złemi być mogą/ ále vrząd Papieńki/
- 11: zły być żadną miárą niemoże. [Nam et](#)
- 12: [Caiphas, non quia Caiphas, cum esset Pontifex](#)
- 13: [profetasse in scripturis memoratur](#). Tákieź y

- 14: Iuliufz/ gdy co łákomego/ hárdego/
 15: niepobożnego czyni/ ná to fye gnie=
 16: wác mamy/ *Vt fit perfectum odium nostrū*:
 17: Ale papieństwo we czći mamy mieć
 18: wielkiew. Abowiem by człowiek ná
 19: Papieństwie był ze włzech nagorfzy/ te=
 20: dy nie z łtrony iego/ ále z łtrony vrzę=
 21: du mieyfce Papieſkie miedzy ludźmi
 22: dźierzy/ od ktorego mieyfćá/ włzytká
 23: godność Krzeſćiańſka pochodzi. Bo
 24: tám z tąd mamy Biſkupá/ Arcybi=
 25: ſkupá/ y Plebaná. A kthokolwiek od
 26: tego mieyfćá władzey niema/ *fed ascen*=
 27: *dit aliunde*, tákowy *fumpfit fibi honorem*, &

ascendit

strona: c

- 1: *ascendit aliunde, & eft fur & latro, quid ofia*=
 2: *rius ei non apernit.*
 3: A iż to ták ieft/ tego
 4: dowiodę thobą ſamym. Powiedz mi
 5: kto cię vczynił Káplanem? rzeczeſz iż
 6: Biſkup. Kto Biſkupá? mniemam iż
 7: Arcybiſkup. Kto Arcybiſkupá? iſćie
 8: Papież. Kto Papieżá? on ktory iemu
 9: rzekł/ *Palce oues meas*, Kriſtus pan náłz.
 10: A ták bráćie miły/ ieſliſ nienawidział
 11: Papieżá/ to ieſth/ vrząd Papieſki: á
 12: gdzież ieft *przyſięgá* [!] twoiá/ gdyś ná
 13: ſwięceniui twoim ták pytan od Bi=
 14: ſkupá: *Promittis obedientiam & reuerentiam tuo ſuperiori?* pod przyſięgáſ odpowie=

- 15: dział tak: *promitto*. á gdzież *reuerentia* w
 16: nienawifci? á *obedientia* w vporze może
 17: być? A załz to nieiefth wielki twoy v=
 18: por przeciw wżemu Krześciáńkiemu
 19: świátu/ ktorego Papież iedność dzier=
 20: ży/ inákłze Krzty fobie wymyflác?
 21: Ciáło páná náfzego bluźnić? y pogrze
 22: by ná koniec vmárłych ludzi iáko po=
 23: gáńskie przeklinác? Iuż *de reuerentia*
 24: *quid loquar?* wżiáwłzy vrząd ná fye ká=
 25: pláńki/ dla tego/ ábyś w iednym Bo
 26: dze/ w iedney Wierze/ y Krzcie/ ludzie
 27: záchowywał krześciáńkie/ ty miáfto

c

tego/

strona: cv

- 1: tego/ wyftápicieś śmiał przeciwko
 2: wżemu zboru krześciáńkiemu/ y nie=
 3: wftydziłeś fye plwác w twarz wże=
 4: mu krześciáńftwu: w czym táki ieft
 5: niewftyd twoy/ iz *fignum illud quo fignati*
 6: *funt ferui Dei frontibus eorum*, plugáwe=
 7: mi flowy thwemi plugáwie powie=
 8: dałz/ iz ten znák ná czelech ná náfzych
 9: nápiłan ieft máłlem/ floniną/ ferwa=
 10: tką/ y czym innym plugáwłzym. Iuż
 11: o wierze twoiey iáką małz/ nie ták mi
 12: žal/ iáko lepiey niepiłác: Názwałeś
 13: biedny nieboże/ ciáło páńskie chlebem
 14: proftym/ á kreń iego winem: á przy=
 15: bytek ciáła páńkiego názwałeś bál=

- 16: wanem/ y łzczyrym bálwochwálft=
 17: wem. Czemu? boś wiarę onę łtrácił/
 18: ktora od początku miedzy krześciány
 19: byłá: kthora wiará iáko przes Bogá
 20: łzáfowaná byłá/ krotceć powiem/ á=
 21: byś wiedział iákoś dáleko od Páná
 22: Bogá odłzedł. Prawdá? gdy Adam
 23: łlepym po grzechu zołtał/ gdy łye po
 24: Ráiu iáko łlepy błąkał/ áby w Idolá
 25: trią niewpadł/ á kogo innego ku ch=
 26: waleniu miáłto Bogá nie námácał:
 27: Prawdá iż mu pan Bog [Tabernaculum](#)

obie=

strona: c2

- 1: obiecał/ to ielth/ [femen mulieris](#), w kto=
 2: rymby położył Bołtwo łwoie? Podź=
 3: myłz dáley opułciwłzy iną prawdę/ iż
 4: ná pułzczy [ante aduentum huius feminis fuit](#)
 5: [Tabernaculum, in quo habitabat gloria Domini:](#)
 6: Prawdá iż byłá potym [Arca?](#) byłá [ter=](#)
 7: [ra promiłsionis?](#) było [Hierufalem?](#) [ubi folum=](#)
 8: [modo & non alibi adorate oportebat.](#) Był
 9: potym Kofćioł Sálomonow. Przy=
 10: łzedł potym prawdziwy Kofćioł pan
 11: Kryłtus obiecány/ w ktorym bołtwo
 12: ielł/ y było. Otoż widzilł/ iáko od po=
 13: czątku [cogitatio corgis humani prona ad ma=](#)
 14: [lum, ad euitandā Idololatriam applicabatur tam](#)
 15: [promiłsionibus quàm figuris, ad unum aliquod](#)
 16: [certum & uifibile tabernaculum, ita ut semper](#)

- 17: oculus in fide, in religione recta, pari passu ince=
18: deret. A gdykolwiek ludzie odwracali
19: fye à talibus tabernaculis, femper in idololatriā
20: incidebant. Id quod exprobratur illis in scriptu=
21: ris istis uerbis: Peccauerunt patres nostri, & fe=
22: cerunt malum in conspectu Domini Dei nostri,
23: derelinquentes eum, auerterum facies suas à Ta
24: bernaculo Domini Dei nostri, & præbuerunt
25: dorsum. Słuchajz tu/ iáko írogo wy=
26: mawia písmo nam grzechy/ y powia=
27: da przyczynę grzechu tego: iż przeto

c 2

żefmy

strona: c2v

- 1: żefmy opuścili Páná Bogá/ żefmy od=
2: wroćili oczy náfze od przybytku iego/
3: y tyłemeśmy fye obroćili ku przybyt=
4: ku iego. Powiedz mi gdzie ten przy=
5: bytek miedzy námi dżís íešt? ná kto=
6: ry pátrząc ábyfmy fye grzechu/ tho
7: íešt Idololátryey wwiárowáli? Był
8: pan Kryštus widomym przybytkiem
9: takim poki widomy miedzy ludźmi
10: był/ ná ktorego oko y wiára człowie=
11: cza patrząc/ błogofławieństhwá od
12: Bogá/ z onego przybytku widomego
13: czekálá: ále teraz gdy nam pan Kry
14: štus zniknął/ vkáz że mi **Tabernaculum**
15: widome ná mieyfcu iego/ ku ktoremu
16: bych ia oko y wiaré swą/ iáko ku Celo
17: wi skłádaiąc/ niezblądził áni ná le=

- 18: wo áni ná práwo? Rzeczefz/ iż wiara
- 19: widzę ten przybytek Pána Kryftuła:
- 20: Prawdę mowifz/ ále mušifz mi poká=
- 21: zác ku wierze y oku moiemu/ widome
- 22: iákíe **tabernaculum**, Bom ia ieft **homo ue=**
- 23: **nundatus sub peccato**: á s Tomafzem w=
- 24: Ízytko mowię: **nifi uidero: nifi tetigero**.
- 25: Wierć fye ty kędy chcefz/ niemożefz mi
- 26: vkázác inego/ iedno Sákráment ná
- 27: Ołtarzu/ ktory okiem fwym widzę.

Quod

strona: c3

- 1: Quod cum Tabernaculum atq; habitaculum hoc
- 2: fu uifibile, oculo deferuiens meo: habitator quoq;
- 3: in illo necesse est infit, fidei deferuiens meæ. quis
- 4: uero ille est? nemo nifi Chriftus Dominus: qui
- 5: in figno, hoc est tabernaculo uifibili fcriptum no=
- 6: bis reliquit, ut figno uifibili moueatur fenfus, fen=
- 7: fu uero firmetur fides noſtra. Vides quo modo
- 8: ab origine peccati, tabernaculum Dei femper
- 9: fuit cum hominibus, ac uarie pro ratione tempo=
- 10: rum, continuatū ufq; ad extrema inter nos per=
- 11: duret tempora? Peccastis enim, et fecistis malum
- 12: in confpectu Domini Dei noſtri, derelinquentes
- 13: cum, auertistis facies ueſtras à tabernaculo Do=
- 14: mini dei noſtri, & præbuiſtis dorſum. A zali
- 15: to ták nieieft? Názwálifćie przybytek
- 16: ten próżnym chlebem/ pluiećie nań/
- 17: palićie: iáko niedawno vczynił nie=
- 18: ktory Kfyądz Iakub/ ktory przed lu=

- 19: dźmi śmiał Sakráment zetrzeć/ vká=
 20: zuiąc/ iż tu ciála áni krwie niemáfz.
 21: A ták moy miły bráćie iuż widźiŕz iá=
 22: koś zábłądził/ gdys vrzędem Papie=
 23: łkim wzgárdził: w ktorego połłufzeń=
 24: łtwie byś był trwał/ nigdyby był w
 25: ták łprołny błąd nieprzyłzedł: kthory
 26: ták wielki iefł/ iżeś śmiał ná koniec
 27: ná przybythek Páná á Stworzyćielá

c 3

twego/

strona: c3v

- 1: twego/ ięzyk łwoy włzeteczny á łwo=
 2: wolny podnieść. Ale nieieft dźiw/ boś
 3: Papieżem wzgardził/ Arcybiskupá
 4: niełłuchafz/ Biskupá teź niemafz/ kto=
 5: ryby cię był hámował/ á ná ktorego=
 6: byś łye oglądał. To czyniŕz co chceŕz/
 7: tylko wierzyŕz ilko chceŕz/ lataiąc zá
 8: proźną chwałá/ ktora cię ták nádęłá/
 9: iż chłubiąc łye piłzeŕz/ iż męczennikiem
 10: chceŕz być. Ach moy miły bráćie/ nie=
 11: wieŕz iż *Martyrem non poena facit, sed causa.*
 12: iefli cię kto zábije dla tego/ iż ty ná
 13: Krzeft krzełciánłki pluieŕz: iż teź *ex ta*=
 14: *bernaculo suo uifibili Christum inuifibilem eijcis:*
 15: *sanctificabit, mihi crede (dolenter hoc scribo) mæ*
 16: *mus fuas in sanguine tuo: & te non Christi, sed*
 17: *Diaboli interficiendo, martyrem efficiet. Quod*
 18: *ne contingat, ego contra optabo tibi, quàm tu o*=
 19: *ptafti mihi, ut te Dominus odio Papæ liberet:*

20: ac te amore illius impleat, ut intra fines obedien=

21: tiæ ac reuerentiæ illius poſt liminio reuerſus,

22: quali prodigus filius, huic patri confiteare pec=

23: catum tuum, eiq; ſis ſubiectus, cum omni humi=

24: litate, ſciens quia hoc iuſtum eſt in conſpectu dei.

25: Ad quam rem fatiſ tibi ſum exemplo, cui per

26: ſummam iniuriam cum ſim á Ioanne Dźiadu=

27: ſki Epiſcopo Præmiſlienſi iniquo iudicio con=

demna=

strona: c4

1: demnatus, cum proſcriptus ac infamiſ promunci=

2: atus ſim: non tamen ab obedientia quoquã di=

3: ſcedam, ſed in ſummis meis iniurijs ſuperiores in=

4: dices in Eccleſia Dei appello, quibus diſceptan=

5: tibus probaturum me confido, illud Epiſcopi

6: Præmiſlienſiſ iudicum, ſimile iudicio nulla in re

7: fuiſſe. In quo Epiſcopuſ ipſe, cum adeſſem acre=

8: ſpondere uellem, me excluſit, ac per ſummam

9: contumeliã me excluſum, pronunciauit hære=

10: ticum contumacem. Quæ Epiſcopi iniuſta ratio,

11: diſcedam à fide? attendens ſpiritibus erroriſ, ut

12: uniuerſalem eccleſiam contemnam? ut clauẽ A=

13: poſtolicã negligam? ut dogmata falſa ſeram?

14: ut Sacramenta Dei uiolem? matem? ac prophã=

15: nem? quo ſceluſ indignuſ Epiſcopi Præmiſlien=

16: ſiſ in me ulciſcar ne hoc concedat Chriſtuſ Do=

17: minus. qui exemplum nobiſ præbens, Annæ &

18: Cayphæ improbiſſimiſ hominibuſ, atq; iniuſtiſ in

19: dicibuſ, tamen ſubiectus fuit, neq; ulliſ iniurijs

20: coatuſ inde pellar. Te etiam pro magniſ cau=

21: his nostræ necessitudinis monendū esse etiam atq̃

22: etiam puto, ut idem facias. Vides enim quibus

23: fundamentis causa nitatur tua. Sacerdos enim es

24: sine Episcopo, quod est turpissimum: & sacer=

dotio

25: dotio etiam fungeris apud eos, quos missus

26: non es per manus impositionem. In tantis tene=

27:bris errois & incitiæ cum assidue uertere: mi=

28:rum non est si ad omnem ueritatem sis coecus

29: atq̃ præceps. Quod si agnoscis errorem tuum,

30: et peccatorum iam tedit in uiam redi, & ea quæ

31: stulte commisit prudenter corrige. Quod aliter

32: fieri nequit, nisi particularem Ecclesiam deferen

33: do, quæ hærens est, ad uniuersalem redeas, ut hu=

34: ius sensu nitatur mens & ratio tua. Quod si fe=

35: ceris, & te paruiffe, & me monuisse nunquam

36: poenitebit.

37: Habes quæ copiosissime contra tuam Epi=

38: stolam tractari poterant, breuiter esse tractata.

39: Quæ tu à me optimam in partem, pro ueteri no

40: stra amicitia, scripta esse interpretabere, Bene

41: uale, & ad nos redi.

42: Datum ex Zurowice/ die Visitati-

43: onis Beatae Mariae uirginis. An=

44: no Christi Dei nostri.

45: 1551.

Stáni=

strona: d

grafika

2: Orzechowfki/ Vrodzo=

3: nemu Pánu Mikołáiwowi Ole=

4: fznickiemu z Pinczowá: Pá=

5: nu y przyiaćielowi lá=

6: fkáwemu.

7: **V** Rodzony á mnie

8: łáfkáwy pánie Olefznicki/

9: Moia vprzeyma chuc/ kto

10: rá przeciwko Wálzey Miłóści mam/

11: to czyni: ábych żáłościwie przyiął ten

12: lift/ ktorys wálzá M. do mnie przes

13: Studziéńfkiego piáł/ w którym ra=

14: czyłz piáć/ iżeś ieft ták fprawion/ iá=

15: kobych ia ołobę W. M. y Pinczow/

16: nieprzyłthoynie wfpomináć miáł.

17: Mnieć tego ieft žal/ iż mię ták do W.

18: M. przeniefyono: á tym żáłościwiew

19: to v fyebie mam/ iżeś wálzá M. tey

20: nieprawdziwey mowie dáł mieyfce v

21: fyebie. Ná co niemogę infzey fprawy

22: W. M. dáć/ iedno tę profłá a praw=

d

dziwą

strona: dv

1: dziwą. Ktożkolwiek tho ná mię po=

2: wiedáł/ ábych ia innák W. M. wfpo=

3: mináł/ á niźliś ieft tego z przodkow

4: fwych godźien/ y z záchowániam fwo=

5: iego: tedy tákowy nieprawdę ná mię

6: powiedáł: Y nádźiewáłem fye ná

- 7: Studzieńskiego/ iż on to przed w. M.
8: powiedział: y wymawiałem mu tho/
9: przął fye tego. A iefli mi fye on niewy
10: wiedzie z tego mniemania/ naydę tę
11: radę/ iako on w tym zoftać muśi: Bo
12: mnie fye bárzo być podobno widzi/ iż
13: z Studzieńskiego to wyfzło. Abowiem
14: gdy Studzieńki v mnie będąc wy=
15: sławiał vczenie KfyędzÁ Krowickie=
16: go/ y wyfławiáiąc bluźnił ſwiátoſci
17: Koſcielne: Niemogłem thego Stu=
18: dzieńkiemu zcierpieć/ álem ták iáw=
19: nie mowił: Iefliże Krowicki ták v=
20: czy ná Pinczowie/ iako ty powiedaľz:
21: żal fye tego Pánie Boże/ iż Pan Ole=
22: ſznicki ſłucha tego: á iż ták zacny Pin
23: czowłki dom/ ták głupiego y hánieb=
24: nego Kácerzá przyiáľ/ á iemu miey=
25: ſce daľ v fyebie. Toćiem ia thák mo=
26: wił z powieľci Studzieńkiego/ á z=
27: wáľzczá iż Kfyádz Krowicki w Li=

ſciech

strona: d2

- 1: ſciech ſwoich piſaľ teź do mnie táko=
2: we rzeczy/ o ktorých krzeſciáńkiemu
3: człowiekowi ſłucháć fie niegodzi: kto=
4: re ná dole wáľzey M. wypifzę. A ták
5: łáľkawy mnie Pánie Oleſznicki, mo=
6: żeľz mi wáľzá M. wierzyć/ iż wáľzá
7: M. niemaľz áni ſobie/ áni Domowi

- 8: fwemu/ przyiązliwżezego nád mię czło=
9: wieká: ktoryby iáwnnie ták ná biefyá=
10: dách/ iáko y w piłmách fwoich/ wálzę
11: M. y dom wálz wípominał: tego fye
12: dowiefz nie od tych pletliwych/ y nie=
13: prawdziwych ludzi/ ále od ftátiecz=
14: nych á zacnych Pánow. Przeto prośzę/
15: ábyś wálzá M. raczył ná they moiey
16: Íprawie przeftác/ á mnie wiárę dác/
17: iákoż to prawdziwemu człowiekowi/
18: przyiaćielowi fwemu.
19: ¶ Piłzełz Wálzá M. ku mnie/ dwor=
20: ftwemli/ prawdáli/ niewiem: Iż Dya=
21: błowie oni/ ktore byłá żoná moiá ze=
22: mnie wygnáłá/ iż oni záfy z rofkazá=
23: nia Papielkiego do mnie fye wroćili.
24: Niewierz wálzá M. temu/ áby oni
25: v mnie byli: Abowiem Dyabli v tych
26: mieyfćá niemáią/ kthorzy w iednoći
27: wiáry świętey mięłzkáią/ & qui follici=

d 2

ti funt

strona: d2v

- 1: ti funt feruare unitatem fpiritus, in uinculo pacis:
2: do tych oni przyłtępu niemáią/ tych
3: fye oni chronią y boią. A ták rácz wá
4: ízá M. zápewne wiedzieć/ iż wżyfcy
5: Dyabłowie ze wżytką Ordą fwoią/
6: przy tych ludziach zoftáli: y ty ludzie
7: opęćáli/ y pośiedli/ ktorzy fye odłzczepi=
8: li od tey wiáry/ kthora ieft wżędzie:

- 9: którą *Catholicam fidem* zową: Y podaią
10: łobie y tu y owdzie po kąciech Cery=
11: monie inne/ y łpołoby wiary inne.
12: Ktorzy świętołci ftárożytne zhánbi=
13: li: ktorzy wrzędem kołcielnym wzgár=
14: dźili: ktorzy ná koniec/ ná ciało y ná
15: krew páńską/ rozpułćili iádowity y
16: niecnotliwy ięzyk łwoy: ná takowych
17: ludziách/ moy Pánie/ zábawili łye w=
18: łzyłcy Dyabłowie/ y burzą ich iáko
19: wierne żołnierze łwe/ ku rołtárnie=
20: niu kołciołá Bożego. A iákie mieli k
21: temu w Pikárćiech Berengarzá/ w
22: Niemcech Zwingliułzá: Tak theż w
23: Polłzce máią (z wielkim žalem to pi=
24: łzę/ iefliż to prawda/ co Studziénłki
25: powiełá) Kłyędzá Marćiná Kro=
26: wickiego/ z Opoczna Bábickiego/ y
27: kłiędzá Iákubá Probołzczá ze Krzczę=

ćic:

strona: d3

- 1: ćic: ktory zápomniawłzy Bogá y lu=
2: dźi/ ręką łwą niecnotliwą/ pokrułzył
3: y zárzućił ciało Páńskie/ ktore zá nas
4: wydáne było. Ci thákowi łudzy y
5: poddáni Dyabellcy/ rozbili przybytek
6: páński/ y zhánbili *Tabernaculū Dei*. Ná
7: co nárzeká Prorok **ij Paralip: 29**. kthore
8: nárzekánie/ prołzę ábyłł czytać raczył.
9: ¶ Ná tych takowych ludziách/ Pá=

- 10: nie Olefznicki miły/ zábáwili fye Dy=
 11: abłowie/ cí/ ktore powiedaľz/ áby fye
 12: do mnie ná zad wroćili: Drogi onym
 13: do mnie niemaľz/ doleć mię niemogą:
 14: ábowiem fyedzę ná wyfokim zamku/
 15: na wyfokim ftole zbudowánym: to
 16: ieľt w Koćciele Bożym/ ktory nieieľt
 17: tu álbo tu/ ále ieľt wśzędzie/ *A solis ortu*
 18: *uľq ad occafum*. Kthory Koćcioľ iáko
 19: Mur/ ták ieľt opráwion świątoľciá=
 20: mi: przes ktore Dyabli niemogą nas
 21: doleć. Burząc fye ná mię/ boć ftrá=
 22: ćili wiernego fługę fwego: áleć mi nic
 23: nieuczynią/ Bom fye wrzędnie okrzcił:
 24: W Maľżeńfthwie pocźciwie mięľz=
 25: kam: Ciáło páńłkie/ y Krew iego (nie
 26: chleb profty áni wino) ná wieczery
 27: táyny mam: mam Biľkupá/ mam

d 3

Arcy=

strona: d3v

- 1: Arcybiľkupá/ mam Papieźá/ fługi y
 2: fzaľárze Boże: To ieľt/ ieľtem owcá
 3: pod Páľtyrzem/ ná ktorego vrząd/ á
 4: nie ná wyľtępek pátrząc/ żywę w po=
 5: fłuźeńfthwie Koćcielnym wrzędnie.
 6: Nieieľtem iáko Kaim/ niemáiąc ná
 7: świećie to ieľt w Koćciele Bożym pe=
 8: wnego mieyfcá: niebłákam fye tám
 9: y owdzie. Przy iedney wierze/ przy ie=
 10: dnym Krzćie/ przy iednym Bogu fto=

- 11: ię. Społob też Kofćiołá Bożego ten
- 12: chowam/ y tego vzywam/ w którym
- 13: Dźiádowie y Prádźiádowie náfzy fą
- 14: zmárli: á w tym sftale trwam/ non
- 15: *declinando ad dextram neq; ad finiftram*: Nie
- 16: inne powiedam w Wiśni/ á w Pin=
- 17: czowie inne/ iáko Krowicki czyni: kto
- 18: ry/ iáko on fam o fobie piŕze/ inną wiá
- 19: rę miał w Wiśni/ krzćił inák/ Mfzą
- 20: miał/ Ciáło Páńskie ná Ołtárzu nie
- 21: chlebem ále ciáłem zwał. A teraz in=
- 22: nák wŕzythko czyni/ zowie/ y mowi.
- 23: Krzeft ten którym ŕie pokrzcíło Krze
- 24: fćiańftwo/ Papiefkim Krztem nie
- 25: Krzełćiańfkim názywa. Mfzą tę kto=
- 26: rey vzywa wŕzythko Krzełćiańftwo/
- 27: báłwochwálftwem mieni być. Ná

koniec

strona: d4

- 1: koniec/ Ciáło Páńskie chlebem pro-
- 2: ftym zowie: ták zły duch (ieflifz ták
- 3: to on dźierzy) w vćiech iego bluźni
- 4: odkupienie zbáwienia náŕzego.
- 5: ¶ A ktemu iefzcze iáko ci ludzie fwo=
- 6: wolnie żywą/ rácz obáczyć: fą Kápła
- 7: ny bez Bifkupá: fą Száfármzi bez fzá
- 8: funku: fą też bez owiec Páfterzmi: A=
- 9: bowiem fzáfuią tám/ gdzie im fzáfo=
- 10: wánia niepolecono. Páfą tám gdzie
- 11: im owiec niedano. Yáwnie y fwowol

- 12: nie *Miserunt falcem in messum alienam, pertur*
 13: *bando ordinem Ecclesiae, fumendo fibi hono=*
 14: *rem, & ascendendo aliunde, ut essent fures &*
 15: *latrones.* Pan Kryštus to mowi/ nie ia.
 16: ¶ Pifał do mnie Krowicki/ iż któz=
 17: kolwiek iest álbo będzie Plebanem w
 18: Wiśni/ mimo mię: tákowy iest y bę=
 19: dzie *fur & latro*, Bo tám mieyſce iest
 20: moie/ mnie polecone. Tu pytam/ Iá-
 21: ko Krowicki według słow ſwoich/
 22: nieiest ná Pinczowie *fur & latro?* gdyż
 23: on ná cudzym mieyſcu/ w ſzáfowaniu
 24: cudzym ſzáfuię/ y rządzi/ y ſpráwuie
 25: ſwowlunie? Bo tám ná Pinczowie
 26: iest álbo Pleban/ álbo Probofzcz/ vrzę=
 27: dne od Biskupá ku ſzáfowaniu po=

ſłány

strona: d4v

- 1: ſłány/ iegli ten iest *fur & latro*, który w
 2: Wiśni mimo on Plebanem iest?
 3: ¶ A thák iuz wálzá M. widziſz/ że
 4: Dyabłow áni odmiány żadney we=
 5: mnie niemálz/ który ſtoię y zá pomo=
 6: cą Bożą ſtać będe przy ſtárodawnym
 7: zwyczáiu y ſpoſobie Koſcioła Boże=
 8: go/ odłóżywſzy ná ſtronę wynálſki
 9: ludzkie przeciwne ſłowu Bożemu/ od
 10: ludzi wſtáwione. Ale w tych Dyabli
 11: ſá/ y przemienność iáwna/ kthorych
 12: myſl y ferce odmiáną ták ſye kreći/

- 13: iáko Kurek od wiátru ná Końciele.
 14: Ktorzy prze hárdóć fwą odzyczepili
 15: fye od ftárożytney wiáry krzeńciáń=
 16: űkiey: ktorzy háńbią przodki/ dźiády/ y
 17: oyce fwe zmárle. Krzty ich/ Mfze ich/
 18: y wńzytek űpofob wiáry ich potępiá=
 19: iąc. Ná koniec űą ták odmienni/ iż y
 20: w nowinách űwoich/ dźiś inną/ á iu=
 21: tro inną mowią/ vczą/ y dźierzą. Ty
 22: thedy/ tákowe ludźie zá przemienne
 23: miey/ nie mnie/ kthory inney wiáry
 24: nieumiem/ áni vmieć chcę/ iedno tę
 25: ktora ieft wńzędzie: á w ktorey Dźiad/
 26: Prádźiad/ y Oćiec moy vmárł: á kto-
 27: rá űwięty Woyćiech/ y űwięty Stá=

nińław

strona: e

- 1: nińław/ Polakom zoftáwili/ od Apo=
 2: űtołow wńiętą.
 3: ¶ Ale rzeczesz/ Otoś fye ożeńił/ á to
 4: ieft przeciwo Końciołowi twemu:
 5: Nieráč themu wierzyć/ Abowiem
 6: Grekowie/ Ormiánie/ Alexándryno=
 7: wie/ űą Krzeńciány/ á wńákże ich Ká=
 8: płani żony máią: Nad to ieźcze y v=
 9: űtáwámi Rzymłkiemi/ mnie wolno
 10: było żonę poiąć. A ták ia żonę poią=
 11: wńzy/ nicem nieuczynił przeciw Ko=
 12: űciołowi Bożemu/ y przeciw zwyczá=
 13: iowi iego. A iż to było odięto gwał=

- 14: tem w Lácii/ iam fye tego ważył/
 15: ábych to wznowił/ y żył po ftáremu.
 16: Ale ci krztem wzgárdzili/ ktorym fye
 17: pokrził wśzytek narod Krzełciánki/
 18: ktorzy Mfzą bálwochwálftwem zo=
 19: wą: á ciáło Páńskie gdy bywa pod=
 20: niešione ná Ołtarzu/ á od nas chwa=
 21: lono/ Dyablém być mieniá: Ktorzy
 22: teź vrzędu nád łobą niemáią: ci tá=
 23: kowi mowiá y czyniá przeciwo Ko=
 24: łciołowi Bożemu/ y przeciwo zácho=
 25: waniu iego. ktorzy to tákowi ludzie
 26: łzkodliwi y fáłszywi/ Pánie Boże fye
 27: tego pozał/ iż chleb twoy/ człowieká

e

dobre=

strona: ev

- 1: dobrego/ zacnego/ iedzą: A iż ony bę=
 2: dąc rozboyniki Kołcioła Bożego/ z
 3: gárdłem thu y owdzie wćiekáiąc po
 4: świećie/ máią mieyfce w Pinczow=
 5: łkim Domu/ ławnym/ wziętym/ y
 6: świętym: z ktorego domu tákowi lu=
 7: dzie wyfzli w Polźcze/ iże ie Hiftorye y
 8: Kroniki Rzymłkim Senatorom/ o=
 9: nym Káthonom/ Scypionom/ Cyce=
 10: ronom/ równáią.
 11: ¶ O Sbiźku Kárdynale/ byś wítał (*marg*) EXClamatio. (–)
 12: z martwych/ á ná Pinczowie twoim
 13: vyrzałbyś ludzie ty/ háńbiące ciáło/
 14: krzeft/ mfzą/ y inne świętołci Pań=

- 15: kcie/ ktoremiś ty Biskupem będąc iża=
 16: fował? Co by tu za płacz twoy w ten
 17: czas był? co za kargá? co za nárzeká=
 18: nie? Co byś też mówił ku Mikołáio=
 19: wi potomkowi swemu? iż on táko=
 20: wym ludźiem ná twoim Pinczowie/
 21: mieyfce dał: ktorzy áby ná Pinczow
 22: pátrzáli/ godni tego nie fą. Piżę to
 23: z wielkim żalem/ y s płaczem/ moy mi
 24: ły Pánie Olefznicki/ wfpomináiąc ná
 25: przodki twoie: ktore przodki tve/ cí
 26: ludzie źli (ieflifz to ták iest/ iáko o nich
 27: powiedáią) chleb ich iedząc/ háńbią/

y potę=

strona: e2

- 1: y potępiáią iuż vmárłe: Abowiem
 2: Sbiżek Kárdynał brát Dżiádá tve=
 3: go/ tym krztem krzcił sam siebie/ y in=
 4: ne: ktory teraz háńbiąc Krowicki/
 5: Papiefskim nie Krześciáńskim krztem
 6: ná lińcie swoim do mnie zowie: Mfzą
 7: też tę Sbiżek miewał/ kthorą teraz
 8: bálwochwálftwem Krowicki názy=
 9: wa. Przed Sákrámentem też iáko to
 10: iest przed cíálem Pańskim/ gdy go
 11: nofzono/ álbo podnofzono/ Sbiżek
 12: Kárdynał vpadał: kthory Sákrá=
 13: ment Krowicki proftim chlebem być
 14: mieni: ták iż go y póm z Ołtarzá bez
 15: grzechu zrzucić możesz. Hey miły Pá=

- 16: nie/ śpiałli/ czuiałli? iż takie bluźnier=
 17: łthwo hániebne ćierpił? Prze Páná
 18: Bogá/ Iáko to/ miły Pánie Oleśznic=
 19: ki Krowickiemu wycierpieć możel?
 20: Iż on tám ná Pinczowie/ gdzie łye
 21: Sbiłzek rodził/ iedząc Sbiłzkow chleb
 22: przed tobą w oczách/ y w wśtách two=
 23: ich/ hańbi przodká twego/ onego świę
 24: tego człowieká/ bálwochwálstwo ie=
 25: mu przed tobą iáwnie zádawáiąc.
 26: ¶ By to przy moim łtole Krowicki
 27: mówił/ ktory ieltem obcy Sbiłzkowi/

e 2

Ja bych

strona: e2v

- 1: iabych Krowickiemu milczec kazał/
 2: áby w łwoie wśtá niebrał ták zacnego
 3: człowieká/ y ták świętego/ wśzetecz=
 4: nie: á ielłiby milczec niechćiał/ o=
 5: knembych go wyrzućił/ iáko inną ie=
 6: dżę póm. Iż on Proroki święte Bi=
 7: łkupy/ łwoim głupim iádowitym ię=
 8: zykiem zábija/ y prześláduie iuż vmár=
 9: łe: ia bych to obcy wczynił/ A ty łyn
 10: iego nieuczynił? á ty bluźnierze/ ná
 11: czelc Sbiłzkowę chowác będziel? Acz
 12: ći Sbiłzek był tákowym/ y człowie=
 13: kiem y Biłkupem w Polśzcze/ iż nietyl
 14: ko potomkowi tobie iego/ ále wźem
 15: Polakom imię iego łpráwnie ma być
 16: zálcono. Acz ći on tobie ielst domo=

- 17: wą czcią wielką/ ále nam innym ieft
 18: też wielkim przykładem ku wżemu
 19: dobremu/ y pobożnemu życiu ná swie
 20: cie. A ták profzę miły Pánie Olefznic=
 21: ki/ Niedáy bluźnić Bogá żywego/ w
 22: przodkách swoich/ áni sławy ich do=
 23: pułczay deptać. A ieśli ty niebędźiesz
 24: przeciwko thym Sákrámentarzom
 25: wżetecznym bronіл Sbiżká Biskupá/
 26: przodká twego: będę ia obcy/ wstąpię
 27: ná mieysce ná twoie: á przed oczymá

twoimi

strona: e3

- 1: twoimi/ będę bronіл przodkow two=
 2: ich/ ktorzy tákowemi w Polźcze byli/
 3: y przeciwko Bogu/ y przeciwko lu=
 4: dzień/ że poczciwie przed tobą/ w ty
 5: Sákrámentarze/ o ich sławne á krze=
 6: ściáńskie życie závádzę.
 7: ¶ A iż wáńzá Miłóć piźesz/ iż moie
 8: piłmá/ rychley będą w wychodzie/
 9: á niżli ná stole: prawdá ieft/ iż prze
 10: mie niczemnego Piłárzá to być może:
 11: ále prze Sbiżká przodká twego/ o kto
 12: rym s pomocą Bożą piłać będę/ nie=
 13: będzie piłmo nálze w wychodzie: ále
 14: będzie ná stole v Papieżow/ v Kro=
 15: low/ v Rad/ v Pánow/ v Rycerftwá/
 16: v połpolftwá wżego. Abowiem táki
 17: dom twoy ieft/ iż y niczemnego Piłá=

- 18: rzá/ ludźiem łam łobą zálećić moze.
 19: Prze kthorego Domu twego zacnoć/
 20: rad w Szránki wltápię/ s Sákrá=
 21: mentarzmi temi plugáwemi: y tego
 22: ręką/ ięzykiem/ y piorem dowiodę: iż
 23: Sbízká Kárdynałá krzešt/ krzełćiań=
 24: łki był: y Mfzą krzełćiańfką/ nie bál=
 25: wochwálfką miewał: iż ná koniec/
 26: Ciáło Páńkie/ nie chleb prošty/ áni
 27: Dyablá/ Sbízek we mfzy łwoiey pod=

strona: e3v

- 1: nałzał: nie ták iáko Krowicki do mnie
 2: fáłłzywie piłze/ ktory wšzytek ten łpo=
 3: łob/ ktorego Sbízek będąc Biskupem
 4: vżywał/ bálwochwálłtwem zowie.
 5: ¶ Wiem/ iż Krowicki był mi do=
 6: brym przyiaćielem: wiele on dla mnie/
 7: niemáło ia dla niego czynił. Ale gdy
 8: łye on tárgnął ná Mátkę moię/ ná
 9: Cerkieź świętą krzełćiańfką/ gdy iey
 10: bálwochwálłtwo/ to ielt/ kurewłtwo
 11: zádał: niech mi Krowicki odpułći/
 12: iefli zápomniawłzy przyiaźni iego/ po=
 13: czćiwofći máthki łwey przeciw iemu
 14: bronić będę. Gdyż ielt ták piłano:
 15: *Dedecus filij, mater sine honore.* A ták/ ná
 16: łtronie mnie y iemu niech będzie przy
 17: iaźń ofobna/ ktora vltápić ma krzy=
 18: wdzie tey y háńbie/ ktora łye od tych
 19: Sákrámentarzow włzemu krzełćiań=

- 20: łtwu dzieie. Wielkać to iefth mnie
 21: rzecz/ moy miły pánie Olefznicki/ Kro
 22: wickiemu álbo kilkiem wyftapiwłzy/
 23: narod włzytek krzełciánłki nágánić/ á
 24: práwie włzemu Krzełciánłthwu ná
 25: twarz náplwác: wiare włzech gánić/
 26: świętołci zhánbić/ y włzytek łpołob
 27: łłuzby Bozey/ bálwochwálłthwem

názwác

strona: e4

- 1: názwác: przy błędziech niektorych y
 2: włzytkę prawdę deptác. Tego bronić
 3: y o to czynić do łwoich gardł mamy
 4: chcemyli być prawdziwemi fynámi/
 5: á nie bękarty Kołciołá tego Bozego.
 6: #Tu niźli ten łift zámknę/ będę
 7: wálzey M. prołł/ ábył obaczył/ iácy
 8: łą ci ludzie/ kthorzy ná czełć włzego
 9: krzełciánłtwá łye tárgnęli: á gdy o=
 10: baczyłz/ naydziełz iż łą ludzie hárdzi/
 11: ktorzy buduią [Turri Babel, ut celebrent](#)
 12: [nomen fuum](#): Buduią kacerłtwá/ łzpet=
 13: ne y łzkodliwe/ ták kołciołowi Boze=
 14: mu/ iáko y rzeczy Połpolitey. A cze=
 15: mu? przeto/ iż gdyby oni przy łtározy=
 16: tnym łpołobie wiary zołtáli/ á s po=
 17: łpołłtwem dziełzeli/ niewiedzieliby o
 18: nich ludzie: Ale oni nowe á łtráźliwe
 19: rzeczy/ pod pokrywką nabożeńłtwá
 20: ná plác wywodzą/ przeto tą nowina

- 21: sławni być chcą: ábowiem iuż opusz=
 22: czę Zwingliuszá/ á o fwoich mowić
 23: będę. By ci Sákrámentarze Polfzczy
 24: poftáremu byli wierzyli/ á ktoby był
 25: wiedział/ iefli oni są żywemi álbo
 26: martwemi ná świecie: Bo niemieli
 27: oni nic nigdy/ czymby miedzy ludźmi

ślawne=

strona: e4v

- 1: sławnemi byli. Sąć oni wedle ciáła
 2: ludzie dobrzy/ ále iuż o tym mowiąc
 3: co sławę czyni: naprzod rodu są do=
 4: brego/ ále nie świętego: potym też są
 5: rozumu błáhego/ náuki iáko y ia/ ni=
 6: czemney/ á fnadź żadney. Nienay=
 7: dzieł v nich ięzykow rozlicznych: ná=
 8: uk też onych w nich niemáfz/ bez kto=
 9: rych trudno o wielkich rzeczách mo=
 10: wić/ piśać/ álbo theż o nich sądzić.
 11: Theologia też iáka ich iefth/ from y
 12: mowić: y z tego y z owego Heretyká
 13: zebrána/ ku rofterku/ nie ku pokoiowi
 14: kościelnemu: ku okazaniu/ nie ku du=
 15: sznemu zbáwieniu ludzkiemu: á tego/
 16: czego iáko páiący iádu ná bráli/ niero
 17: zumieią/ iáko wśzytko krzełciánstwo
 18: rozumie. Ale rozum fwoy włafny w
 19: tym máią: Kościołem gárdzą/ Con=
 20: cilium niepotrzebuią: iáko opętáni/
 21: Słowo Boże/ Słowo Boże wołáią;

- 22: Concilium nam nietrzebá/ my fámi
 23: dobrze wierzymy: wy wŕzyfcy inni zá=
 24: błádziliŕcie/ Concilium czekaycie.
 25: Táć ich ieft dawna hárdofć/ kthora
 26: niechce náuki/ niechce fádu/ ále chce
 27: chwały: kthorey ŕzukáiąc ći ludzie/

náuką

strona: f

- 1: náuką/ obłudnie przed ludźmi ták fye
 2: chłubią. A ták czyniąc/ fá vczonymi/
 3: ŕzaleni fá/ przes ŕen bogátymi. Przeto
 4: chycili fye Berengáriufzá/ poŕzli zá
 5: Zwingliufzem: kthore to kácerŕtwo
 6: ŕzpetne (Marćin Luther w ŕwoich
 7: Kŕyęgách názwał Szwermer/ to ieft
 8: kotki we łbie) pierwey w Szwáycá=
 9: rzech ŕzczepił y rozmnożył: ták iż fye
 10: byłá rozdwoilá ná dwoię wŕzythká
 11: Szwáycerŕka ziemiá/ y bitwę domá
 12: wielką zwiodłzy/ iednego dnia máło
 13: fye wŕzythká ziemiá niewyŕsieklá do
 14: gruntu/ y wtey bitwie Zwingliufz zá= (marg) **MORS Zuinglii (-)**
 15: bit ieft/ y po ŕmierći iáko zdraycá o=
 16: fádzon/ á iáko Kácerz ŕpalon.
 17: ¶ Tych złych ludzi náuká y kácer=
 18: ŕtwo głupie/ ŕzalone y zwádliwe/ gdy
 19: do Polŕki przyŕzłó/ nálázłó ŕobie god=
 20: ne záki/ ty kthorzy nic lepŕzego/ áni
 21: wyŕŕzego poiąć nád to oni niemogli:
 22: wołác poczęli ná Krzeŕt/ ná Mŕza/ y

- 23: ná ciało Pánfkie. Thák iż Marćin z
 24: Opoczna śmiał zá stołem fyedząc w
 25: Oleczynie/ gdym fye ia ożeniał/ iáw=
 26: nie przy wáfzey M. mowić/ iż my w=
 27: fzyfcy Dyablá chwalimy/ ktorzy przed

f

ciałem

strona: fv

- 1: ciałem Bożym/ gdy bywa we Mfzy
 2: podnařzano/ vpadamy. Tych luďzi
 3: tá śmiałość y bluźnierřtwo/ wierz te=
 4: mu wáfzá Miłość/ iż vczyni thoř w
 5: Polřcze/ co y w Szwáycerzech Zwin=
 6: gliuřz vczynił/ iefli niebęďzie wczás
 7: záhámowano. A za wáfzá M. niewi=
 8: dźiřz/ iákie odmiány ľą w Koronie/
 9: iákie háńbienia řlůźby y chwały Bo=
 10: Źey: iákie przeto ľą miedzy námi zwá=
 11: dy. Wzgárdziřľmy vrřędem ducho=
 12: wnym/ z ktorego wzgárdzenia vrodźi
 13: ľą fye řwawola/ y to kácerřtwo hánie
 14: bne y řzkodliwe/ przes ty luďzie/ ktorzy
 15: řywą bez Bogá/ y bez vrřędu ná řwie
 16: ćie: ktorych prořmy/ áby fye vználi/ y
 17: to wiefźieli/ iże tá řławá zła iefť/ kto=
 18: ra z rořterku á z wzgárdzenia Kořćio
 19: ľą Bořego rořćie.
 20: ¶ A iefli fye vznác niechcą/ niefol=
 21: guymy im dla Pána Bogá/ niech v
 22: nas błędy ich mieyřćá niemáią/ prze=
 23: to że fie ná Biřkupy gniewamy. Szko

24: dliwać tá rzecz ielth bárzo/ zárzućić

25: prze wyftępek człowieczy/ vrząd Bi=

26: fkupi: á ná tho mieyfce przyiác błąd

27: Kácerfki. Gniewaymy fye ná ludźie/

ále bą

strona: f2

1: ále bądźmy vrzędu poślufzni/ to wie=

2: dząc pewnie/ iże przes złe Bifkupy/

3: Pan Bog ípráwuie zbáwienie náfze/

4: iáko ípráwowáł przes Annafzá/ y

5: przes Káyphafzá/ lud fwoy: kthorych

6: vrzędu pan Kryftus nigdy niegánił/

7: y owfzem był iemu poddány/ y był od

8: nich ofądzon: ná náukę/ ná obyczáie

9: ich wołał/ ále vrzędu ich nierułał.

10: ¶ Takież y my/ miły Pánie Olefzni=

11: cki/ prze złą Kfyżą y prze złe Kápła=

12: ny/ niepułzczaymy dobrych krześciá=

13: now: Nie wćiekaymy my od owiec

14: Kryftułowych/ áni z tey owczárniey

15: ná złość Bifkupom nieućiekaymy/

16: nád ktorą oni fą od Bifkupow prze=

17: łożeni: W kthorey owczárni Duch ś=

18: więty pod złemi Bifkupámi mięfzka/

19: a nie gdzie indźie: złym Bifkupom ku

20: potępieniu/ ále nam ktore oni rządzą/

21: ku zbáwieniu.

22: ¶ Cierpmyfz thedy w tey owczárni

23: złe dla dobrych: nie ruguyemy fye z

24: niey/ áni brákuymy fobą/ niech kákol

25: będzie ze pszenicą aż do żniw: Day=

26: my pokoy kękolowi/ ábyfmy nieftrá=

27: ćili y pszenice/ czekaymy żniwá/ aż

f 2

Pan

strona: f2v

1: Pan przyydzie ná żniwo ná fwoie: á

2: tám vkaże/ kto był kękol á kto pszeni

3: cá. Czekaymyfz tego/ nieupzedzaymy

4: przyfzćia iego/ áni fwoią wolą vrzę=

5: dem od niego przełożonym gardźmy/

6: Ale ćierpmy Annafze y Káyfafze: bą=

7: dźmy im poddáni: Niebuduymy fo-

8: bie/ im ná złość/ innych koćciołow po

9: kęćiech: nieodmieniaymy fłużby Ko

10: fćielney/ Bifkupom ná złość/ y fpofo=

11: bu wiary. A zabyś to chwalił/ bych

12: ia w tym turnieiu/ ktory nam teraz

13: z Bifkupem Przemyfłkim/ miał ie=

14: mu gánić Iurisdycyą iego? Służbę

15: też y chwałę Bożą/ ktora fye dzieie w

16: Bifkupfctwie iego/ ábych mfzcząc fye

17: ná Bifkupie krzywdy fwey/ miał mo=

18: wić/ że on nie ieft Bifkupem/ ále Ple=

19: banowi káżdemu rowny: iż Krzeft

20: iego ktorym krzći/ ieft Papiefki á nie

21: krzełćiańfki: iż Mfza iego ieft bálwo=

22: chwálftwo: iż we Mfzy Dyablá/ nie

23: ćiało Boże podnośi. y ták iáko Kro=

24: wicki z Bábickim mowią? Pánie Bo

25: że tego vchoway/ á nierącz ná mie

26: przepuścić łepoty tak wielkiej (á=

27: bowiem to jest plaga Aegypti, furor, cœci=

tas, &

strona: f3

1: tas, & amentia mentis) tak mówić y czy=

2: nić. Dathaná y Abyroná ziemiá ze

3: wszystkim łtanowiłkiem ich pożarła

4: żywo/ iż oni przeciw Moizełzowi/ y

5: wrzędowi iego łzemráli. A tak ia tym

6: przykładem będę Biskupá Przymył=

7: kiego/ zá Biskupá miał/ y Iurisd=

8: cyey iego czołem bić będę. Służbę też

9: tę/ która łye dzieie w Biskupłtwie ie=

10: go/ nie bálwochwálłtwem/ ále chwa=

11: łą Bożą/ tak iáko jest/ wyznáwác be=

12: dę. Zápomniawłzy krzywdy/ która mi

13: łye od niego wielka złtála: o ktorą

14: krzywdę mam ia z Biskupem práwo/

15: mam Arcybiskupá/ mam Papieżá/

16: mam też Concilium/ ná koniec mam

17: KRolá Páná łwego zwierzchnego/

18: náprzećiwko gwałtu y niełpráwiedli=

19: wołci Biskupiey: A łtoiác wtey łprá=

20: wie wrzędney/ mogę w iednołci krze=

21: łciáńłkiey mięłzkaiać/ dowiełc łobie

22: prawdy ná Biskupie. Hæc enim est łum=

23: ma pietatis Christianæ, conferuare unitatem łpi=

24: ritus in uinculo pacis: Ktorą iednołć kto=

25: rzy káżą/ rychłó iáko proch z łiemie

26: zágina.

27: ¶ Piżę do wálzey M. bráterfkie/ y

f 3

profzę

strona: f3v

1: profzę/ ábyś tho odemnie wdzięcznie

2: przyiąć raczył: á moiey próbie miey=

3: łce wtym dał/ ábyś fie o to wálzá M.

4: łtárał/ áby fye ći ludzie vználi/ á łzá=

5: leć przełtáli. A iefli fye vznąć niechcą/

6: odrzuć ie od łyebie/ Bo łą nieprzyia=

7: ćiele przodkow twoich/ y háńbią dom

8: twoy/ y łtan kážą Korony they. O

9: czym łzerzey czáfu łwego/ ku W. M.

10: piłać będę.

11: ¶ A zátym profze/ ábyś wálzá M.

12: mnie miłował/ iáko to brátá á przy=

13: iaćielá łwego.

14: Datum in Zurowice rure pater=

15: no, feria quinta post fełtum beatae

16: Marię Niuis. Anno Chri=

17: łti: 1551.

18: W. M. łłuźebnik/

19: brát/ y przyiáćiel

20: wielki.

ORICHO=

strona: f4

1: **ORICHO=**

2: **VII AD DOMI=**

3: **NVM STADNI=**

4: **CKI.**

- 5: **M**Oy łąfkawy pá-
6: nie Stádnicki/ ácz ia ná
7: rofkazánie wáfzey Miło=
8: fci słuźebnikiem ieltem żáwłze goto=
9: wym/ ále ná tę rozmowę s Kfyędzem
10: Sárnickim iáchác niemogę. By tá
11: rozmowá byłą gdzie vrzędnie/ iáko s
12: Sztánkárem byłą w Przemyflu/ ifcie
13: bym łye z tey drogi niewymawiał. A
14: k temu iefzcze bym w. M. vczcził ofo=
15: bę/ álbo miał przy tym ludzie z Papie
16: łtwá vczone/ iáchác bym łye miedzy
17: W. M. nielenił: bo tho W. M. rácz
18: wiedzieć/ że w Papieństwie sámym tyl=
19: ko/ ludzie gruntowney náuki łą. A ci
20: nowo wierni Sarmatici/ chłopótwo
21: to głupie ielst: gruntowney náuki ża=
22: dney niemáią: Grámmátykámi oni
23: tylko á Rhetorykámi náoftrzywłzy

łobie

strona: f4v

- 1: łobie ięzyki/ bálámućą świátem/ kto=
2: rzy nietylko áby mogli przemoc lu=
3: dzie w Papieństwie vczone/ ále rozu=
4: mieć im niebędą/ gdy oni s nimi mo=
5: wić będą.
6: ¶ Miałem wczorá v łyebie thu w
7: Przemyflu gofci dofyc/ miedzy ktory=
8: mi był też Kfyądz Málcher Prowin=

- 9: cyał Dominikanow: była wzmienká
10: między námi około Pinczowłkiey łzko
11: ły: y prośilem go zá to/ áby przy roz=
12: mowie s Sárnickim s námi był/ ták
13: iákom tež o tym z wafzą M. mowił.
14: To ieft moy Pánie człowiek grunto=
15: wny/ á nie słowy ále rzeczą ozdoby/
16: Temu iednemu/ nietylko Sárnicki/
17: álbo Lizmánin/ ále wżytká tá Ordá
18: nowowiernikow tych/ plácu nigdy
19: niedołtoi. Lacwieć tám Grámmáty=
20: ką przepiorowác przed Pány Ziemiá=
21: ny: ále przyydáli ná nie Mniłzy/ pierz=
22: chác im z plácu/ porzuciłszy Grám=
23: mátyki y Rhetoryki płonne łwe.
24: Trzebá czegoś innego moy Pánie/
25: kto chce o Medyatorze mowić słuz=
26: nymi gruntownymi wywody/ á niżli
27: Donatá/ álbo obiecádłá Greckiego/
28: álbo Zydowłkiego.

Iż tám

strona: g

- 1: Iż tám w moim Medyatorze/ o=
2: baczył nieco Sztánkár z drugimi/ co=
3: by popráwić potrzebá: iefliże co łye
4: zbłądziło w Grámmátyce álbo w
5: Rhetoryce/ ia tho wedle zdánia ich
6: nápráwię: ále iefli łye to tycze rzeczy
7: łamey/ ia ich słuchác niebęde/ **quia nul-**
8: **lum agens agit ultra gradum proprium.** A łtá=
<http://rcin.org.pl>

- 9: ra przypowieść iest: [Ne futor ultra crepidā](#).
- 10: Orfacius [Laicus non Clericus](#) przyiaćiel
- 11: moy dobry/ człowiek vczony iest/ ále
- 12: on w Grámmátyce/ nic w náukach
- 13: dáley. Sztánkár tákież/ gdyż żadney
- 14: Stolice niema/ ktoreyby słuchał/ áni
- 15: żadnego kościoła widomego też ma/
- 16: ktoremu by fye kłaniał/ ále chce/ áby
- 17: v mnie człowieká poddánego stolicy
- 18: Apóstolŕkiew w kościele Bożym vczył.
- 19: A gdyćiem ia iesth [obedientiæ filius](#), ia
- 20: Sztánkára będę vczyć wiary/ [Quia](#)
- 21: [qui habent charitatem, habent omnem scientiam](#),
- 22: [Augustino teste](#). A thák wychylić fye ia
- 23: przeciwko Medyathorowi swemu/
- 24: Sztánkárovi niedam: A to com pi=
- 25: łał [De Mediatore](#), áby było vznano y o=
- 26: łądzono: nie Orłácyułowi Grámmá=
- 27: tykowi/ áni Sztánkárovi przes pe=

g

wney

strona: gv

- 1: wney stolicy/ człowiekowi niepewne=
- 2: mu/ to łądzić dam: ále dokończywłzy
- 3: posłę to [ad ludices competentes](#), to iest do
- 4: Gniezná pierwey/ potym do Rzymu:
- 5: ia tu nikomu nic nieuymuię/ ále też ie
- 6: dnák cudzey chwały nikomu niedáię.
- 7: ¶ Piłalem do Kłyędzá Sztánkára
- 8: żądáięc go zá to/ coby go w moim
- 9: Medyathorze obrażało/ ábym wie=

- 10: dział wczym fye niezgadza: iákoż pro=
 11: fzę áby W. M. raczył s nim mowić/
 12: áby mi to pińánim fwym oznaymił/
 13: ábyfmy fye wždy ználi co w kim ieft:
 14: iáko fye záprawdę czegoś fpodzie=
 15: wam: Bo y rozmowá náfzá Przemy=
 16: fłka potrzebowałá bylá dłuźszego ga
 17: dánia/ y teź o Sztánkárze tá fławá
 18: ieft wízędý/ iákoby W. M. z iego ná=
 19: uki y nawodu Neftoryanem był.
 20: Iać po nim iefzce tego niebaczę/ ále
 21: gdy mi nápińze wczym fye niezgadza
 22: s pińmem moim/ w ten czás fye tego
 23: pewnie dowiem. A ták po wtore o to
 24: profzę/ áby W. M. Sztánkárowi
 25: mowil/ áby do mnie pińał wczym fye
 26: zemną niezgadza: A niech thego nie
 27: mnima áby mię w tym obráził/ bo to

wiedz

strona: g2

- 1: wiedz W. M. ná mię/ że w Dyfputá=
 2: cyách fye gniewác nieumiem. A z
 3: tym fye fálce W. M. zálecam.
 4: Dan w Przemyflu/ [in craftino Vifitati](#)=
 5: [onis Mariæ. Anno Domini. 1560.](#)

6: **STANISLA=**7: **VS ORICHOVIVS**8: **STANCARO MANTU=**9: **ANO SVO.**

10: **R**EM gratam mihi feciffes Stancare, fi quæ
11: nam in re te offendas noltra legens no=
12: bis significaffes, ut hoc ego cuiusnam modi effet,
13: quod te offendit, liquide cognofcerem: quodq; in
14: corrigendum inprimis foret, tuo admonitu, ad
15: rationes Eccleſie reuocarem. Proinde peto abs
16: te uy ſcripto mecum agas, & id quicquid est lite=
17: ris mihi ſignifices: liter as'q; Zurouicium uerſus
18: mittas quo me hinc conferam perendie mane.
19: Vellem autem Stancare, quod tibi perfwadeas
20: me librum hunc ſcripſiſſe de Eccleſiæ Catholicæ
21: ſententia, nunc uero editurus hunc ego ſum, non
22: mihi priusquam ex autoritate publica Archiepi=
23: ſcopus Gneſnenſis edendum illum cenſuerit. Scio

g 2

me om=

24: me omnino in ea hærefi eſſe ut ſuum honorem
25: ſedi Apoſtolicæ habeam, & quod Niceus præ=
26: ſcribit Canon, nullum neq; hominem, neq; Deum
27: probem, qui iudicio ſedis Apoſtolicæ non fit ſub=
28: iectus: Nam quod tu in poſtremo Epiftole tuæ
29: uerficulo addis, libera uidelicet iudicia hominum
30: de meis ſcriptis eſſe oportere: iſta libertas iudi=
31: candi in quantam licentiam abiuerit uides, dum
32: quisq; in in iudicando dux ſibi & autor est. At nom
33: hoc ius docet: Moſes Deuteronomij 12. qui quæ=
34: ſtiones ambiguas à Sacerdotibus ſolis Leuitici
35: generis uult cognofci & iudicari. Itaq; mi Stan=
36: care, dabis mihi hanc ueniam, fi ego te iudicem
37: ſcriptorum meorum omnino eſſe nolo: Monitorē

38: te feram, iudicem uero nullo modo. qui uere te
39: non solum hortor ac moneo, sed & oro & ob=
40: fecro, ut te autoritati fedis Apostolicæ subijcias.
41: neq̃ uagus ac præpofterus ita uiuas, ut nullius,
42: esse homo Ecclesiæ uideare, ut fis, neq̃ Romanus,
43: neq̃ Græcus, neq̃ Alexandrinus, neq̃ Antioche=
44: nus: in quos cen partes uniuerfali Decreto diui=
45: fa est Ecclesiæ Christi, sed fis omnimo spretis om=
46: nibus pedibus, unum quoddam indiuiduum ua=
47: gum, hanc frontem mutatus qui cuiusq̃ rei co=
48: lorem induit cui adhærefcit, quodq̃ tibi te dat
49: uicio Philippus Melanchton acerrimus hostis
50: tuus. Quapropter non omni circumferantur uen=

51: to doctrine, agnoscamus Stancare legitimos
52: Ecclesiæ Christi Iudices, quorum arbitratu stant
53: cadunt'q̃ res nostræ. Hæc scripta boni confules,
54: ac ualebis, nos'q̃ amabis.
55: Præmyllæ Oppido Rufsia, in Craftino Vifita=
56: tionis Mariæ. Anno 1560.
57: Tuus si fedem Petri agnoscis:
58: Nequaquam autem tuus fio à
59: Petri fede diffentis.
60: Stanislaus Ori=
61: chouius Roxo=
62: lanus.

Vrodzo=

strona: g3v

1: Vrodzonemu

2: Pánu M. Stádnickie
<http://rcin.org.pl>

3: mu ze Zmigrodá/ w Dubiecku

4: Pánu/ STAn: Orichouius

5: S. P. D.

- 6: **S** Luźby fwe W. M. zálecam/
7: Panu fwemu á przyiaćielowi
8: káfkáwemu. Wiele by fye pi=
9: fác mogło ná lift W. M. ále Scriben=
10: *dorum librorum nullus est finis, edendi autem*
11: *certus est modus: ktory ná tym ftoi wĺzy=*
12: tek/ *ut fit uerbum, sacramentum, & legittimus*
13: *minifter, qui minifter fi Canonicae fedis Apoftoli=*
14: *ca mifione non mittur, Diaboli minifter est,*
15: *non Dei, fur & latro est: cui oftiarus non a=*
16: *peruit, qui non per oftium fed aliunde in ouile*
17: *ouium afcendit ut furetur & maclet. od kto=*
18: rych rácz mię pánie Boże ftrzedz/ y
19: moich ná wieki/ Amen.
20: ¶ Iedźiefz W. M. s Sztánkárem
21: ná Sárnickiego do Niedźwiedziá: ui=
22: *deo Actorem, uideo & Reum, fed non uideo Iu=*
23: *dicem, qui cogat errantem mutare Sententiam.*

g 3

Yeſli

strona: g4

- 1: Yeſli W. M. rzeczeſz/ iż piſmo nas fą=
2: dźić będzie: Piſmo ieſt rzecz niema/ á
3: oto idźie khto piſmo lepiey rozumie/
4: Sztánkárli czyli Sárnicki. A iáko
5: nam ná Wieceách potrzebá ieſt Woie
6: wody/ ktoryby rozfádził/ ktora ftroná

- 7: práwo pólpolite po łobie ma: ták też
 8: ná tey rozmowie wálzey/ trzebáby v=
 9: rzędu/ ktoryby rozładził wedle pílmá
 10: miedzy Sztánkárem á Sárnickim/
 11: iefliże Sárnicki ieft Euthiches/ iáko
 12: Sztánkár powieda/ czyli Sztánkár
 13: Neftorius/ iáko Sárnicki wiedzie ná
 14: Sztánkárá. A iż iáko widzę ná roz=
 15: mowie tey/ thákiego vrzędu miedzy
 16: wámi niebędzie/ tá rozmowá niebę=
 17: dzie nic innego iedno fwar/ kthorego
 18: łye nam każe chronić Páweł Apóstoł
 19: święty/ píżąc do Tymoteufzá fwego.
 20: ¶ A iż tego W. M. vrzędu nięchcefz
 21: mieć od Stolice Piotrá Świętego/
 22: mnieć tego ieft žal/ że ci Grámmáty=
 23: kowie fwymi wyłzpoconymi łowy/
 24: zacnych domow ludzie w Polfcze k te
 25: mu przywiedli/ **ut lint oues abſq̄ paſtore,**
 26: y będąc oni wilkámi iádowitymi iá=
 27: wnymi/zmyfláią łye być Páłterzámi

Bożymi/

strona: g4v

- 1: Bożymi owieczek Páńkích/ mimo o=
 2: nego ktoremu łámemu pan Kryſtus
 3: rzekł: **Paſce agnos meos.** A iż ci to ludzie
 4: nie łą páłterzmi ále łą morderze dułz
 5: wálzych/ z tąd to W. M. báczyć mo=
 6: żełz/ iż włzyłcy Pinczowiánie máią w
 7: Kołćiele Bożym zá przekłętego zdray

- 8: cę Sztánkárá/ y zową go *hominem con=*
9: *taminatífimum*. Sztánkár piŕze wzaiem/
10: ma tám ty Pinczowiány zá przekłete
11: złoczyńce w Kołćiele Bożym: Pá=
12: trzayćiefz iácy thu páfterze duŕz wá=
13: ſzych/ *ſuper quos effuſa est contentio & quo=*
14: *rum Deus confundit labium, ut diſpergantur fu=*
15: *per uniuerſam terram*. Pánie Boże day
16: wam wŕzem/ ábyłćie obaczyli wczás/
17: ku iákiemu vpadku przywiedli Polŕkę
18: ći báłámutowie.
19: ¶ Iż Stancarus Medyatorá mego
20: poſłáć niechce do Pinczowá/ áni mi
21: chce okázáć wnim błędow moich/ iuż
22: ia widzę co ſye w thym dzieie: podo=
23: bno Sztánkár w rozmowie Przemy=
24: ſłkiew náłzey/ indzie mierzył á indzie
25: ſtrzelał: y podobno náuczeńſzy Me=
26: dyator náłz przeciwko Sztánkárowe
27: mu Medyatorowi: czemu podobno

Sztan=

strona: h

- 1: Sztánkár ſprzećiwić ſye niemoże: iá=
2: koż ſye żadny they náłzey prawdzie
3: przeciwć niemoże. Niechże tedy W.
4: M. przy ſwoim Medyatorze zoſtá=
5: nie/ my przy ſwoim zoſtánem dali=
6: Bog prawdziwym: iam niepiſał wiá=
7: ry Sztánkárowey ku W. M. álem
8: piſał wiárę ktorą mnie zoſtáwili przo=

- 9: dkowie moi/ ktora ieŝt ták gruntow=
 10: na/ że teź Memot tych niczemnych
 11: niakáká ŝye nieboi/ ktorzy gmerzą w
 12: piŝmie/ iáko mŝzyrádowie w gnoiu/
 13: ŝlepi ludzie/ od Páná Bogá záŝlepie=
 14: ni/ y od Zboru ŝwiętego przekłęci/ od
 15: ŝumnienia włáfnego ŝkátowani y zá=
 16: mordowani/ y ku wiecznemu potępie
 17: niu iuź ná wieki záŝzli: ktorzy morde-
 18: rze duŝz wáŝzych/ áby przez was zginę=
 19: li fámi/ day to pánie Boże: Pan Bog
 20: wie z iáką záłoŝcią to ku W. M. piŝzę.
 21: ¶ Iákie ŝye teraz złoŝci w Polŝcze y
 22: błędy dzieiá/ chćiey W. M. obáczyć
 23: máło: Yuź to dwánaŝcie lat/ iáko Zy=
 24: gmunt on ŝwięty vmárł/ iuź theź
 25: oŝm ŝeymow będzie/ zá dźiŝyeyŝzego
 26: Páná/ iáko żadna rzecz ná żadnym
 27: ŝeymie vrádzona/ ŝkutku ŝwego nie=

h

wzięła

strona: hv

- 1: wzięła: A w ták krotkim czáŝye iákie
 2: mordy domowe ŝye dźiały/ iákie zwo=
 3: iowanie ziem Ruŝkich/ iákie odmiá=
 4: ny w Koronie/ iáko práwo/ y ŝprá=
 5: wiedliwoŝć/ y obroná poŝpolitha z
 6: gruntu vpádła. A ktoź to moźe wy=
 7: piŝać: Owa gdyby Krol Zygmunt
 8: wítał zmartwych/ práwie by thák
 9: rzekł/ Zem áni ia/ áni przodkowie moi

- 10: w tey PolŹcze nie krolowáli: nie tom
 11: ia KroleŹtwo Synowi Źwemu zoŹtá=
 12: wił: Iam był Polakom zoŹtáwił o=
 13: byczáie Źtáre/ wiáre Źtárą/ cále Ko=
 14: Źćioły/ nieodárte Ołtarze/ duchowny
 15: Źtan cáły: Tu teraz widzę/ że Pleban
 16: wygnan/ Ołtarze zburzono/ KoŹcio=
 17: ły zchlewiono/ wiáre z Turczono/ V=
 18: rzędy wznowiono: Zá mnie w PolŹz=
 19: cze káždy vrząd/ álbo od Krolá Pol=
 20: Źkiego/ álbo RzymŹskiego Pápiezá
 21: Źzedł: tu widzę teraz w PolŹcze nowe
 22: vrzędy/ z kąd widzę/ że wybieráią tu
 23: łobie niektorzy łámi przes łye BiŹku=
 24: py y Miniftry: á czemu teŹ nie Kro=
 25: lá. Tá k ci by rzekł on Źwięty Krol/
 26: by do nas teraz przyŹzedł. [Anathema a=](#)
 27: [nathema in medio noŹtri est.](#)

Pánie

strona: h2

- 1: ¶ Pánie Stádnicki miły/ to ieŹt blu
 2: źnierŹtwo SákrámentárŹkie iáwne/
 3: ktorego ten Źkutek ieŹt/ áby zwierzch=
 4: nia władza/ naprzod Duchowna/ po=
 5: tym Swiecka z gruntu zburzona by=
 6: lá: poczyna łye to iuŹ być v nas/ Bo
 7: gdy PapieŹ/ BiŹkup/ Pleban/ v nas w
 8: rzeczách duchownych niewaŹy/ áni
 9: teŹ [Brachium Regale](#) v nas w rzeczách Ź=
 10: wieckich waŹne bęďdzie/ ktore iáko ieŹt

- 11: hánowáne niedawno/ ab exequitione
12: rei iudicatæ, wieľz W. M. dobrze o tym.
13: A iefliże gdy tho Sákrámentárkie
14: bluźnierfthwo, ták Papieżá iáko y
15: Krolá zwoiuię wPolfcze/ á czegoż cze
16: kác innego w Polfcze mamy/ iedno
17: rychłego zginienia: gdy áni moc du=
18: chowna v nas wáżna/ áni świecka
19: w nas groźna bęđzie.
20: ¶ Maľz W. M. odemnie liť wier=
21: ny á prawdziwy/ z kthorego W. M.
22: rozumieć możeľz/ żem ia iefť w Polfcz=
23: cze łzczery Pápifťá/ nie on iście/ który=
24: bych w Papieżách Rzymfkich tyranni=
25: dem chwalił/ ále on który czćię y wáżę
26: vrząd Apofťofki. Przeto profzę ábyś
27: mię W. M. zá Pápifťę nápotym v

h 2

fyebie

strona: h2v

- 1: fyebie miał/ y tym mię W. M. zwał/
2: bo ile kroć Papieżnikiem mię W. M.
3: zwác bęđzieľz/ tyle kroć to W. M.
4: wyznáwác bęđzieľz/ żem ia owcá nie
5: iefť błęđliwa/ ále mam Páľterzá: nie
6: Sztánkárá w Dubiecku/ áni Lizmá=
7: niná Apofťátę w Pinczowie/ ludzie/
8: ták iáko wzaiem łámi o łobie świád=
9: czą/ z piekłá/ od Dyabłá ku potępie=
10: niu ludzkiemu poľłáne. Ale tym Ty=
11: tułem świádczyć W. M. o mnie be=

- 12: dziełz/ że ia mam Papieżá w Rzymie
 13: ná Piotrowey Stolicy/ Páfterzá od
 14: fámego Syná Bożego poładzonego/
 15: z vrzędną mocą do mnie poślánego/
 16: ktoremu fámemu daná iest moc zwią
 17: zánia y rozwiązánia mego: który Pa=
 18: pież z Lawniki fwymi ná fkále głę=
 19: bokiey y wyfokiey w Kofćiele Bożym
 20: fyedzi/ ktorego áni Sztánkár/ áni Li=
 21: zmánin/ ktorými W. M. Papieżowi
 22: groziłz/ niedofyęgå/ bo fyedzi wyfoko/
 23: áni też fye podeń podkopáią/ bo głę=
 24: boko on fye fádowi: wzyfcy przeciw=
 25: nicy fawice tey Rzymfkiey/ o tę fkále
 26: łby łobie potłuka/ ták iák ich przod=
 27: kowie Arryufzowie/ Mácedoniufzo=

wie/

strona: h3

- 1: wie/ Neftoryanowie/ y Ewthycho=
 2: wie/ o tę fkále fye potłukli.
 3: ¶ A iż W. M. piśác raczyłz/ że Pa=
 4: piełtwo wzytko przed thymi ludźmi
 5: ma vpáć: (*marg*) Vpadek Papiełki. (–)O moy miły Pánie Stád=
 6: nicki/ niedáy fye W. M. zwodzić tym
 7: łgarzom: Czekał vpadku Papiełkie=
 8: go y vrzędu iego (iż niedawne rzeczy
 9: wfpomionę) [Ioannes Viklew](#), [Ioannes Hus](#),
 10: [Hieronymus de Praga](#), [Martinus Lutherus](#),
 11: [Suinglius](#), [Ioannes Lasko](#), y inłzych rozlicz=
 12: nych kácerzow dofyc/ wzyfci ci zgine=

- 13: li/ Dyabeł ich pobrał/ doczekać fye te=
 14: go niemogli vpadku Rzymfkiego/
 15: przedfye Papież Papieżem ieft/ y bę=
 16: dzie: Klucze kościelne ma/ Kluczni=
 17: kiem ieft: tymi kluczami on potłucze
 18: wżytki przeciwniki fwoie/ niewydrze
 19: kluczow iemu nikt z tych rąk/ thego
 20: niechay fye wam áni fni. Niechayże
 21: ci Lizmáninowie/ Sárniccy/ Sztán=
 22: károwie/ nietylko Grámmátyki fwe
 23: głupie y ty grofzowe wiáry/ ále wży=
 24: tki dyabły z piekła/ y ktemu Turki/
 25: Tátáry/ y wżytko kácerftwo/ ná po=
 26: moc niechay wezmą łobie/ nic nigdy
 27: temu Klucznikowi nieuczynią/ klu=

h 3

CZOW

strona: h3v

- 1: czow iemu z rąk nigdy niewydrą. Py=
 2: chác Rzymfka/ [Sodomia](#), [Simonia](#), [Sacri](#)=
 3: [gia](#), [bella](#), [faftus](#), & [aliae Pompæ](#), toć vpać
 4: muśi/ bo ten Klucznik tego od Sy=
 5: ná Bożego niewźiał/ wźiał to od zle=
 6: go ducha. [Ifra plantatio Satanæ eradicabitur](#),
 7: iákoż dalibog tego doczekamy/ iż to
 8: vpádnie: Ale co od Páná Bogá ten
 9: Klucznik ma/ prožno tego czekać ma=
 10: my/ nigdy on tego nieutráći.
 11: Moy miły Pánie/ coś wždy ná
 12: náfzę Polfkę dopućił/ otho ci zbiego=
 13: wie pogánłzczy/ Máchometowie iá=

- 14: wni/ chłopi niczemni/ ludzie bez wiá=
 15: ry/ bez sumnienia/ bez gruntu/ y bez
 16: náuki: náplugáwili nam w Polńcze
 17: onę niepokaláną wiárę/ kthorą nam
 18: oycowie náfzy mili po sobie śpadkiem
 19: zoftáwili: y przywiedli nas ktemu/ że=
 20: śmy śą bez włálnych páłterzow owce
 21: błędiwe/ niemáiąc nic od nich pew=
 22: nego/ bo śami oni miedzy łobą nic pe=
 23: wnego niemáią. Zdechł Ian Láłki
 24: Miłtrż Pinczowńkiey wiáry/ ták iá=
 25: ko Sztánkár pińze: Sztánkár theż po
 26: kąćiech śye tuła iáko y Láłki: Pinczo=
 27: wiánie o nim Pińzą/ iáko iełt iáwny

Lotr

strona: h4

- 1: Lotr/ oni to mowią/ nie ia. á wżdy ći
 2: tákowi ludzie wzaiemnymi świáde=
 3: ctwy śwoimi ták łromotni/ śtáli śye
 4: opiekunámi w Polńcze duńz náfzych/
 5: niemáiąc k tey opiece práwá żadne=
 6: go/ áni przyrodzonego/ áni vrzędnie
 7: nábytego/ y vdźieráią nas káždy z
 8: nich przy łobie. Sztánkár powieda/
 9: żem ia iełt Pánie Stádnicki Páłterz/
 10: nie Láłki/ nie Lizmánin/ nie Arrya=
 11: nowie przekłęći. A Láłki żás z Lizmá=
 12: ninem o Stádnickiego s Sztánká=
 13: rem śye wáđzi: krzykiem nań
 14: wołáiąc/ Forá Sztánkár/ odłtep od

- 15: Stádnickiego náfzego/ Neftorze/ klę=
 16: ty od Pinczowfkiego Zboru człowie=
 17: cze. A pan Stádnicki thego przyfłu=
 18: chywać będzie/ y rzući wczás prawie
 19: dużę fwą miedzy kácerze ty/ áby ią
 20: duźfzy y iádowitfzy kácerz fobie miał.
 21: My też kwoli thym nieprzyiácielom
 22: duż náfzych/ odstápiwfzy od vrzęd=
 23: nych páfterzow fwych/ vrzędnie do
 24: nas pośláných/ przyftániemy ku tym
 25: kthorzy tákowe świádectwá o fobie
 26: wydáią: á kthorzy Fundatorá fwego
 27: iáko iáfzczorká mátkę fwą zágryźli: o

ktorym

strona: h4v

- 1: ktorym biją kfięgi/ y piśzú listy o nim/
 2: iáko o złoczyncy iáwnym: wzywáiąc
 3: też Pánow ná pomoc/ áby ten Fun=
 4: dator ich dáley Polfką niezalił. Pá=
 5: trzayże W. M. iefli tu Bog ieft w ce=
 6: chu tym/ w ktorym thák hániebna
 7: niezgodá ieft.
 8: ¶ Przebog obáczmy fye/ bączmy też/
 9: co czyniemy/ ku czemuśmy iuż przyfzli/
 10: kczemu też náfzá rzecz póspolita przy=
 11: fzlá: Práwá też Polfkie náfze/ fwobo=
 12: dy náfze/ y pośtuśeńftwá zwierzchnie/
 13: iáko iuż ná ćienkim włofye záfwiły.
 14: Oto w Polfzcze iákoby Krolá nieby=
 15: ło/ [coniecturalem](http://rcin.org.pl), zprzyfyęgánie iáwne.

- 16: fye dzieie/ ták iż też przeciwney ftronie=
 17: ny ludzie zprzyfyęgąią fye/ nie iefć/
 18: nie pić/ na koniec niemowić áni po=
 19: maga Bog ftronie przeciwney: Sę=
 20: dziego niemieć iedno człowieká fekty
 21: fwey/ nie áppellować od niego/ nie
 22: fłuchác Stárofty/ [Brachium Regale](#) zá
 23: nic fobie nie mieć. A więc to náfz v=
 24: padek nie ieft? á więc to wam [Patricijs](#)
 25: o tym myflic nietrzebá? iákoby ten
 26: wrzod morowy poſpolity w Polſzcze
 27: zginał. A to prze Bog wczás czyńmy

poki

strona: i

- 1: poki Krolá fwego mamy/ Bo śmierć
 2: iego/ śmierć ieft Korony tey/ iefli zá
 3: żywotá iego ku ftáremu fye nieumo=
 4: cnimy.
 5: ¶ Obierálfmy Krolá ná Seymie
 6: w Piotrkowie przy fwym Krolu/ y
 7: przy całym Máyeftacie iego/ á wždy=
 8: fmy fye zgodzić niemogli/ około wy=
 9: bieránia przyfzłego Krolá: A což bę=
 10: dzie gdy ten dżifeyfzy Pan wftąpi?
 11: y żebym ia Sákrámentarzá zá Kro=
 12: lá nieobrał/ iedno Papieźniká/ á dru=
 13: giby theż podobno niechciał obierác
 14: Papieźá iedno Sákrámentarzá fwe=
 15: go. Otoż tu małz [Bellum ciuile](#), othoż
 16: małz pewnie Turká álbo Ferdynán=

- 17: dá w Polfzyczne miedzy námi iednaczá/
 18: obádwać iednáiąc nas/ fámi fye nie=
 19: zápamiętáią.
 20: ¶ Na to wfzytko pátrzáiąc obącz=
 21: my fye wczás moy miły Pánie Stá=
 22: dnicki/ á ty obłędne á lżywe Doktory
 23: pierwey niż z gruntu zginiemy odpą=
 24: dźmy co rychley od fyebie: niedáymy
 25: ná zátrocenie tám Dyabłu duż ná=
 26: fzych/ żon/ dzieći/ y namileyfzey/ Pá=
 27: tryey náfzey/ wroćmy fye co rychley

i

ku ftá=

strona: iv

- 1: ku ftáremu: co gdy vczynimy/ będzie=
 2: my też y my cáłymi poftáremu.
 3: ¶ Co też W. M. piśác raczyfz około
 4: Málcherá Mnichá/ áby fye sprobo=
 5: wał s Sztánkárem: iefli W. M. ży=
 6: czyfz tey czći Sztánkárowi ktorey on
 7: fzuka/ tedy mu W. M. tego nieżycz/
 8: áby fye on tymi Mnichámi pluśkác
 9: miał. Chcelibyc Sztánkár w Polfzyczne
 10: zacny/ niechayże on fye s Kfýędzem
 11: Sárnickim/ Lizmáninem/ z Orláci=
 12: ufzem/ s Piotrem Státoryufem/ o
 13: wierze gada/ A Szkotyftom/ Tho=
 14: miřtom/ Philozophom/ Mnichom/
 15: niechay da pokoy/ boć pewnie vtráci
 16: cenę fwą: Boć Mnifzy ci/ y żądłá
 17: máią ofrzejfze niżli ſierfzenie/ gdzie

- 18: nálezę/ tám nieodeyda aż zyedzą.
 19: ¶ Abych na lift W. M. doftátecznie
 20: odpifał/ rácz to W.M. wiedzieć/ to
 21: com też z W. M. mawiał: niechay
 22: Krol Polfki Pan nález miłóciwy/ ná
 23: Seymie wálnym/ wyfádzi przed Má
 24: iefstatem swoim/ Hozyufá/ Kromerá/
 25: y Málcherá/ á my też niechay przy
 26: tym będziem: zwiedz W. M. przeci=
 27: wko tym trzem Polakom/ wśzythki

Káce=

strona: i2

- 1: Kácerze ktore chcefz/ żaden fye z nich
 2: przeciwko tym trzem ná plácu nieo=
 3: ftoi: Ale iefliże ia ná they obietnicy
 4: Krolá Iego Miłóć Páná nálezego
 5: miłóciwego omyle/ niech przed oczy=
 6: má wśzey Korony Polfkiey ná pal
 7: wbit będę. Rownieć ia to ták czynię:
 8: iáko gdyby fye przeciwko Niemcom
 9: zákłádał/ że Hozyus/ Kromer/ Mál=
 10: cher/ Orzechowfki/ lepiej po Polfku
 11: mowią/ niż Niemcy przychodniowie
 12: Krákowfzczy/ bo nam mowá Polfka
 13: przyrodzona iefť/ á Niemcom nálezá
 14: mowá nábyta/ vczá fye iey/ Bo od
 15: mátek iey nieumieią/ á przeto też oni
 16: źle po Polfku mowią. (*marg*) Niegrofzowa wiará w Polfzcze bylá (-) Thákież y my
 17: niemamy vczoney wiáry/ ále mamy
 18: przyrodzoną wiárę: pierweiefmy od

- 19: mátek y od mámek/ y od bab iey fye
 20: w dziećinftwie náfzym vczyli/ á niżli=
 21: fmy potym o niey z Kfyąg w Szko=
 22: łách ftycháli. A ták thych wáfzych
 23: Sárnickich/ tych Lizmáninow/ tych
 24: Státoryufzow/ nádętych y głupich
 25: Grámmátykow/ y z wiárą głupią
 26: ich/ nikąfká fye nieboiemy/ Ale ie zá
 27: fzalone ludži/ zá fwowolne/ zá nicze=

i 2

mne

strona: iv

- 1: mne/ ták w wierze iáko y w infzych
 2: náukách v fyebie mamy. to ták iáko
 3: ieft piżę.
 4: Iefliże ci co ie miánuię/ ná to fye
 5: kařą/ áby wiárę świętą/ kthoráfmy
 6: my nie z kfyązek od Kácerzow/ ále z
 7: podánia przodkow od oycow fwoich
 8: miłych wzięli/ zwalczyli/ y zhánbili:
 9: dawnoć powiedáią/ głowác muru
 10: nieprzebije. A iefliżeby teź chćieli do=
 11: świádczyć/ niech tego álbo przed Kro
 12: lem náfzym/ álbo przed Arcibiřkupem
 13: tu ná Synodzie vrzędnie fkořztuią/
 14: flubuiemy temu dořýć czynić/ co to
 15: obiecuiemy. A teraz ná tym zyázdzie
 16: wáfzym/ co innego W. M. wiedzieć
 17: będzieř/ iedno tho **Spectaculum** będzie/
 18: gdyby iáfzczorki fye miedzy łobą gry=
 19: zły/ támżeby duřřza flábfřą zákářála:

- 20: Ták też co zá dżiw będzie/ gdy fwar=
 21: liwy Kácerz drugiego niemownego
 22: kácerzá przemoże? wten czás kto duż=
 23: fzy z nich będzie/ podobno pan Stád=
 24: nicki z innemi Rycerfkiego ftanu lu=
 25: dżmi/ oładzić może: ále kto z nich pra=
 26: wdziwłzy ieft/ to rozeznác ná żołnie=
 27: rzá trudno: trzebá tu vrzędu ktoryby

to roz=

strona: i3

- 1: to rozładził/ flepy kácerz tego ładzić
 2: niemoże/ ále *Catholicus* może/ *quia uidens*
 3: *cœcum, non autem cœcus uidentem iudicat.* A
 4: ták wam obiecuię/ że z thego zyázdu
 5: náfwarzywłzy fye rozyedżiećie fye/ y
 6: poiedżiećie káždy do domu z błędem
 7: fwym. Przeto to do W. M. ták pil=
 8: nie piłzę/ ábych W. M. vkazał ná o=
 9: ko/ że tho ieft nieurzędnie ludźiom ś=
 10: wieckim przeciwko wezwaniu fwe=
 11: mu włafnemu/ tákíe zyázdy/ tákowe
 12: Synody czynić. ¶ Dołyc ieft mnie/
 13: że was przełtrzegam y vpominam/ y
 14: potępienie wálze wam pálcem vká=
 15: zuię. A ták maćie niebo/ maćie
 16: piekło/ obierayćie co chce=
 17: ćie: *mundus ego fum á fan*=
 18: *guine omnium ue*=
 19: *łtrum.*
 20: # Dan z Zurowic w Sobotę

21: przed świętą Mągo=

22: rzątą.

23: ANno DOmini,

24: 1560.